БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 235 (6670)
НОЯБРИИН 12
ЧЕТВЕРГ
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрине һайжаруулхын түлөө

Советскэ хүнүүдэй ажабайдалда ном ехэ үүргэ эзэлнэ. Арад зоной культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ, кадрнуудые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, хүнүүдэй элдэб мэргэжэлтэй болохо хэрэгтэ номууд сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг байна. Эгээл тиимэһээ олонитын дунда номуудые дэлгэрүүлхэ газар болгошо библиотекэнүүдэй удхашанар айхабтар ехээр дээшэлээ.

Советскэ хүнүүдэй культурна эрилтэнүүдые хангахын тула Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргажа байһанай ашаар манай орон дотор библиотекэнүүдэй тоо улам бүри ургана. Табадахи табанжэлэй түсэб тухай партиин XIX съездын директивэнүүд дотор хараалагдаһанай ёһоор, нинтын библиотекэнүүдэй тоо табанжэл соо гушан процентһээ бага бэшээр олошорхо байна.

Манай республикын библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай ургажа байгаа культурна эрилтэнүүдые хангаха, тэдэнэй дунда политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Һайнаар хүдэлмэрилдэг, дүй дуршэл ехэтэй библиотекэнүүд олошоро: Занграйн аймагай Усть-Курбын хүдөөгэй библиотекые даагша нүхэр Л. Кондакова өөрынгөө ажалда үсхэл оролдолго гаргаһанай ашаар библиотечнэ хүдэлмэриин элдэб формонуудые хэрэглэдэг байха юм. Тэрэ хадаа уншагшадтаа зөвхөн ном үгөөд лэ байдаггүй, харин элдэб һонирхолтой номуудай тэл удхые колхозннгуудта хододоо хөөрэжэ үгэдэг, шэнэ журналнууд болон газетэнүүдэй статьянуудые тайлбарилан хэлэдэг, уншагшадайнгаа тооe олошоруулхын тула малажалай фермэнүүд дээгүүр, полевой стануудаар хододоо ябажа байдаг юм. Эгээл тиимэһээ тус хүдөөгэй библиотекэ колхозно тосхоной ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой. Мүн тэрэшэлэн Баунтын, Кабанскын аймагуудай центрын библиотекэнүүд муу бэшээр хүдэлмэрилнэ.

Зүгөөр, манай республикын аймагуудай болон хүдөөгэй олонхи библиотекэнүүд өөһэдынгөө хүдэлмэрние зүбөөр эмхидхэжэ үшөөл шаданагүй, ехэнхидээ уншагшадта ном үгэлгөөр бүхы ажалаа хизаарладаг байха юм. Харин библиотечнэ хүдэлмэриин бусад формонууд болохо номуудай выставкэнүүд, уншагшадай конференцинүүд, литературна вечернүүд, эрдэмтэдтэй, уранзохёолшодтой, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй уулзалга зарим библиотекэнүүдтэ огто үнгэргэгдэдэггүй гү, али хаа яа бэлэдхэл муутайгаар үнгэргэгдэдэг байна. Энээн дээрэһээ боложо, олонхи библиотекэнүүдэй уншагшадай тоо үсөөн байна.

Манай республикын библиотекэнүүдэй хүдэлмэриин гол дутагдалынь юуб гэхэдэ, тэдэнэр уншагшадай дунда нинтэ-ойлгууламжын хүдэлмэри тон һулаар ябуулна. Энэ талаар Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ зэмэтэй. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэр аймагуудай болон хүдөөгэй библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ элдэб методическа заабари үгэхэ, библиотекариин мэргэжэлые шудалха талаарнь тэдээндэ туһаламжа үзүүлхэ уялгатай байгаа. Харин тэдэнэр энэ үүргэеэ хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ.

Республикын Культурын министерство, аймагуудай партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско органууд библиотекэнүүдэй хүдэлмэрние эрид шууд һайжаруулха талаар зохихо хэмжээнүүдые абанагүй. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй, Бичурын аймагуудай центрын болон хүдөөгэй олохон библиотекэнүүд гэр байра муутай дээрэһээ һайнаар хүдэлмэрилхэ аргагүйдэнэ. Мүн тэрэшэлэн библиотекэнүүдтэ мебель болон бусад хэрэгсэлнүүд хомор. Энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэн зөөри тон хангалтагүйгөөр ашаглагдана.

Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрние һайжаруулха хэрэгтэ кадрнууд шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг. Гэхэтэй хамта, манай республикын зарим хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ ямаршье бэлэдхэлгүй, юрэнхы эрдэм багатай хүнүүд хүдэлмэрилһөөр. Зарим аймагуудта сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэнэр өөһэдөө мэдээд, библиотекарьнүүдые ажалһаань гаргадаг гү, али шэнээр томилдог байха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы библиотекарьнүүдэй далаад процентнь һэлгүүлэгдэһэн байгаа.

Мүнөө үедэ бүхы советскэ арад, тэрэ тоодо манай республикынһье ажалшад КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ эхилээ. Энэ тогтоолые хэрэг дээрэнь дүүргэлгэдэ библиотекэнүүдэй үүргэ ба харюусалга мүн лэ ехэ байна. Тэдэнэр хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дуршэлые дэлгэрүүлхэ, колхозно темэдэ бэшэгдэһэн элдэб һонирхолтой зохёолнуудаар литературна вечернүүдые, уншагшадай конференцинүүдые олоор үнгэргэхэ уялгатай.

Республикын Культурын министерство, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомууд саашадаа библиотекэнүүдэй хүдэлмэрние һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа табижа, тэдэниие социалистическэ культурын бодото гуламтанууд болгохо зэргэтэй. Энээнэй тулада эгээн түрүүндэ аймагуудай болон хүдөөгэй библиотекэнүүдэй кадрнуудые дахяад хаража үзэхэ, тусхай бэлэдхэлтэй ба эрдэмтэй, библиотекын хэрэгтэ дуратай ба энээниие һайнаар ябуулжа шадаха хүнүүдые библиотекарьнүүдээр томилхо шухала. Мүн тэрэшэлэн библиотекэнүүдэй номой фонднуудые сат ургэлжэ нэмээхэ, гэр байрануудые заһабарилха, дулаалха, элдэб түхеэрэлгэнүүдээр хангаха талаар бии байһан дутагдалнууд дары түргэнөөр усадхагдаха зэргэтэй.

Хүдөөгэй культурна гуламтануудай нэгэн болохо библиотекэнүүдэй хүдэлмэрние һайжаруулха гээшэ партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско органуудай шухала зорилго мүн. Эгээл тиимэһээ энэ хэрэгтэ байһан алдуу, дутуунуудые хойшолуулалтагүйгөөр усадхаха ябадалда хүдөөгэй интеллигенци болон бүхы олонитэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагдаха ёһотой.

Өөһэдынгөө хүдэлмэрние эрид шууд һайжаруулжа, арад зоной культурна эрилтэнүүдые эрхимээр хангаха гээшэ библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперацида тоосоонууд ба һунгалтанууд эхилхэнь

Ороной эд хэрэглэгшэдэй кооперацида энэ оной ноябриин 15-да тоосоото-һунгуулиин кампани эхилхэнь. Эд хэрэглэгшэдэй обществонуудай ба райпотребсоюзуудай шэнэ правленинүүд, шалгалтын комиссинууд һунгагдаха байна.

Энэ жэлдэ тоосоонууд ба һунгалтанууд хадаа советскэ худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай парти ба правительствын шиидхэбэри дүүргэлгэдэ үргэн олонитэ пайщигуудые ба худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые элсүүлэн эмхидхэлгэдэ туһалха ёһотой.

Тоосоото-һунгуулиин кампанида 33 миллион шахуу пайщигууд хабаадаха байна. Тэдэнэр хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй 24 мянган обществонуудай ба 3600 райпотребсоюзуудай правленинүүдые болон хиналтын органуудые һунгаха болоно.

Лавкын ба столовын хэдэн зуун мянган комиссинууд пайщигуудай болон түлөөлэгшэдэй суглаанууд дээрэ тэрэшэлэн һунгагдаха байна.

Эд хэрэглэгшэдэй обществонуудай гэшүүд бэшэ хүнүүд пайщигуудай участково суглаануудта зүблэхэ голосой эрхэтэйгээр хабаадажа болохо юм.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперацида тоосоонууд ба һунгалтанууд 1954 оной январиин 1 хүрэтэр үргэлжэлхэ байна. (ТАСС).

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Нүүрһэ малтан абалгын жэлэй түсэб дүүргэгдээ

ТУЛА, ноябриин 9. (ТАСС). «Тулауголь» комбинадай горнягууд Агууехэ Октябриин 36-дахи жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаба.

«Калининуголь» трестын «Ждановская» № 68 шахта нүүрһэ малтан абаха жэлэйнгээ түсэбые комбинат соогоо түрүүшээр дүүргэбэ. Тэрэнэй сэбэрлэлгын ба бэлэдхэлэй бүхы участогууд цикличнэ графигай ёһоор хүдэлмэрилдэг болгогдоо. «Донбасс» гэжэ комбайнууд, нүүрһэ малтадаг бусад комбайнууд, нүүрһэ тээхэ машинанууд эндэ шадабаритайгаар хэрэглэгдэнэ.

«Ждановская» № 68 шахтын коллектив предприятиингаа проектнэ хүсэ шадалһаа нилээд үлүүлэн хүдэлмэрилжэ, нүүрһэ хэрэглэгшэдтэ түсэбһөө гадуур 56 эшелон нүүрһэ эльгээгээ.

РСФСР-эй городуудта шэнэ магазинууд олоор нээгдэнэ

РСФСР-эй худалдаа наймаанай организацинууд магазинууд, ларёгууд болон павильонуудай сеть үргэдхэнэ. Тэдэнэй олонхинь шэнэ гэрнүүдэй нэгэдэхи дабхарнуудта нээгдэнэ.

Бүгэдэарадай һайндэрэй үдэрнүүдтэ гастрономическа шэнэ магазин Куйбышев городой Дзержинскэ районд худалдаа наймаа хэжэ эхилээ. Кировскэ районд загаһанай магазин нээгдэбэ. Жэлэй эхинһээ хойшо город дотор эдеэ хоолой ба промтоварна шэнэ 10 магазин, мүн 11 павильон байгуулагдаа.

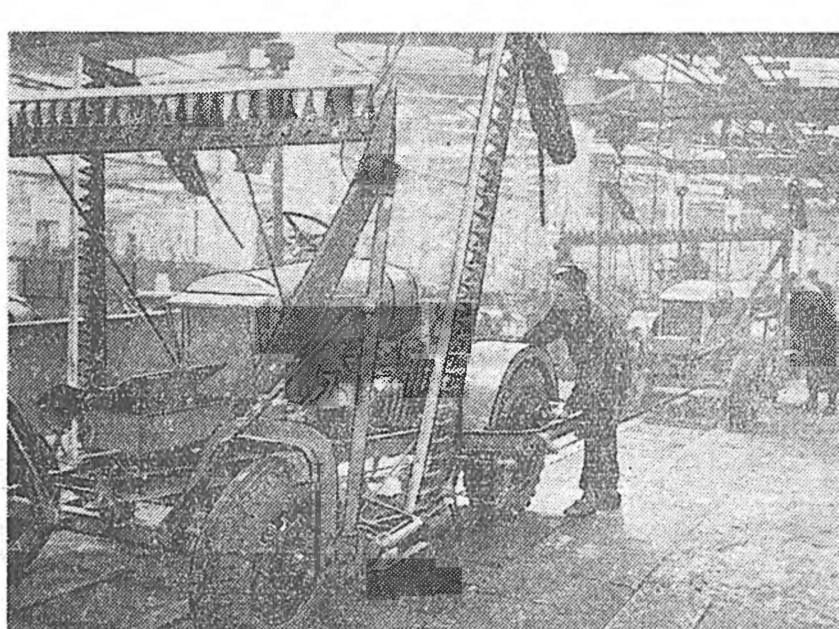
Доодотагильска металлургнуудай тосхондо байрын олон дабхар байшангай нэгэдэхи дабхарта городой эгээн томо промтоварна магазин нээгдэбэ. Оройдоо нэгэ үдэрэй турша дотор 135 мянган түхэриктэй бэлэн хубсаһан, гутал, бүд, трикотажна хубсаһан, галантерейнэ товарнууд худалдагдаа.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Новгородто промтоварна ба эдеэ хоолой магазинууд, мүн мебельнэ ба бэлэн хубсаһанай тусхай хоёр магазинууд нээгдэбэ.

(ТАСС).

В. Лацисай шэнэ роман

РИГА, ноябриин 9. (ТАСС). «Звайгзне» («Одон») гэжэ нинтэ-политическэ ба литературно-уран һайханай журналай һайндэрэй номертонь латвийска уранзохёолшо Сталинска шангай лауреат В. Лацисай «Далайн дэргэдэхи тосхон» гэжэ шэнэ романай түрүүшын бүлэгүүд хэблэгдэбэ. Советскэ Латвиин загаһа баригшадай ажабайдал тухай роман соо хэлэгдэнэ. Шэнэ зохёолой олонхи нюурнуудынь «Загаһашын хүбүүн» гэһэн романиие уншаһан хүнүүдтэ танил байна.

Ростов-на-Дону. «Ростсельмаш» гэжэ хүдөө ажахын машинануудай заводой коллектив хүдөө ажахыда хураалгын элдэб олон машинануудые бүтээн гаргаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ. Тус предприяти дээрэ комбайнууд, кукуруза хураалгын машинанууд, самоходно сенокосилканууд бүтээн гаргагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: самоходно сенокосилкануудые конвейерээр хабсаруулжа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ленинградта барилга хэгдэнэ

ЛЕНИНГРАД, ноябриин 9. (ТАСС). Городой районуудай һүүлшынхинь болохо Невскэ районие газификацилга эхилээ. Һайндэрэй урда тээхи үдэрнүүдтэ олон зуугаад шэнэ байранууд газова сетьдэ оруулагдаба. Мүнөө 200 мянга гаран квартирануудай ажаһуугшад, нинтын эдеэ хоолой, коммунальна ажахын олон арбаад предприятинууд, элүүрые хамгаалгын болон арадай гэгээрэлэй эмхи зургаанууд химда сэнтэй энэ түлишые тус городто хэрэглэнэ.

Гэр байрын барилга ехэ далайсатайгаар хэгдэнэ. Хамтадаа 45 мянга гаран квадратна метр талмайтай олон дабхар 30 шахуу байшангууд һүүлэй үдэрнүүдтэ ашаглалгада оруулагдаба.

Проспектнүүд, үйлсэнүүд, талмайнууд, эрье шадарай газарнууд болбосон гоё болгогдоно. Олон зуугаад байрын гэрнүүдэй ба олонитын байшангуудай үбэр талань шэнэдхэгдээ. Тэдэнэй дунда—А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ драмын Академическэ театрын, М. Е. Салтыков—Щедринэй нэрэмжэтэ публична библиотекын, айлшадай Ехэ ордоной, ажалай ордоной ба бусад байшангууд бии.

Гоё һайхан бульварнууд болон скверүүд байгуулагдаа. Васильевска ольторогой, Дзержинскэ ба Невскэ районуудай үйлсэнүүдтэ бульварнуудые бариха хүдэлмэри дүүргэгдэжэ байна.

Хүдөөгэй шэнэ чайна ба столовонууд

Центросоюз хүдөө нютагуудта нинтын эдеэ хоолой предприятинуудай сеть ехээр үргэдхэхые шиидэбэ. Ерэхэ жэлдэ 700 шэнэ чайна, закусочна, столово ба ресторануудые нээхэ гэжэ хараалагдаа.

Мүнөө байгаа сетиие шэнэдхэн байгуулха байна. Нинтын эдеэ хоолой предприятинуудта һайжаруулагдаһан плитанууд, уһа халааха, хүргэхэ түхеэрэлгэнүүд, мүльһэнэй байха газарнууд, кухниин агрегадууд, продуктнуудые буйлуулха механизмууд бии болгогдоно. Хүдөөгэй чайнануудта шэнэ түхэлэй амһарта, мебель, столовын приборнууд гэхэ мэтэ нэмээгдэжэ үгтэхэ байна.

Мүнөө, хүдөө нютагуудта 30 мянга шахуу чайна, столово ба закусочна бии юм.

Хүнүүдые хангаха культура дээшэлүүлгэдэ, нинтын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Чайнануудые даагшадай, буфетчигүүдэй, официанткануудай курса эмхидхэгдэнэ. Поварнуудые һургаха болзор һунааха ба сэхэ үйлэдбэри дээрэнь кулинарно-поварска һуралсал эмхидхэхэ гэжэ шиидхэгдээ. (ТАСС).

ПАРТИИН УРЯАГААР

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые Хориин аймагай ажалшад тон халуунаар угтажа, саашадаа ажалай шэнэ дэбжэлтэдэ урмашан зоригжоһон байна. Тиигэжэ тэдэнэр мүнөө манай ороной социалистическэ хүдөө ажахые улам ехээр хүгжөөхэ тодорхой программа болохо партиин хараалһан зорилгонуудые бодото ажабайдалда бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ оронхой. Манай партиин уряагаар хүдөө ажахын шэнэ дэбжэлтэдэ бодото ажалаараа хабаадалсаха дура хүсэлөө урдын механизаторнууд өөһэдынгөө патриотическа мэдэрэлтэй бэшэг, мэдүүлгэнүүд соогоо хэлэнэ. Жэшээлхэдэ, партиин Хориин айкомдо Үдын ба Хориин МТС-үүдтэ эльгээхые гуйһан 70 гаран урдын механизаторнуудай мэдүүлгэнүүд орожо, тэдэнэй хүсэл һаналнууд бэелүүлэгдэжэ байна.

Эндэ һаяхан партиин айкомдо «Намайе Үдын МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр эльгээхыетнай партиин айкомые гуйнаб» гэһэн үсөөхэн юрын үгэтэй мэдүүлгэ ороо һэн. Энэ мэдүүлгэ хадаа аймагай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэ, конторын партийна эхин организациин секретарь Николай Дмитриевич Челондаевһаа ороһон байгаа. 1935 он... Тиихэдэ мүнөө байгша Хориин МТС һаяхан эмхидхэгдээд, оройдоо 3 колёсно тракортай байһан юм. Харин тэдэниие ябуулжа шадаха хүн гэжэ байгаатүй һэн. Тиигэжэ байтараа тэрээндэнь һаяхан тракористнуудай курса дүүргэһэн залуухан хүбүүн Николай Челондаев һууба. Тиин тэндээ бэрхэ шадамаараа гурбан жэл тухай хүдэлмэрилөөд, Улаан Армиин албанда ошоһон юм. Хоёр жэл албанда ябажа ерээд, МТС-тээ дахин хүдэлмэрилжэ байтараа хэлхеэ холбоошон болоо һэн. Тэрэ гэһээр 13 жэл үнгэрөө. Мүн энэ үе соогоо хэлхеэ холбоондо эрхим һайн ажалаараа шалгарһан байна. Тиигээд партиин сентябрьска Пленумэй тогтоолые халуунаар угтажа, хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэринүүдтэй һайса танилсаад байхадаа МТС-тэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгыт гэжэ партиин айкомдо хандаһан байна. Мүнөө коммунист Челондаевай патриотическа хүсэл бэелүүлэгдэжэ, тэрэ Үдын МТС-тэ тракористаар хүдэлмэрилхөөр эльгээгдээ. Нүхэр Челондаев хуушанайнгаа ажалда бусахадаа баяртай омогорхон иигэжэ хэлэнэ:

— Социалистическэ хүдөө ажахыгаа улам хүгжөөхэ талаар советскэ арадай үмэнэ манай түрэл партиин табиһан гайхамшаг зорилгые амжалтатайгаар шиидхэлсэхын түлөө, хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа баран элсүүлхэб. Минии хүдэлмэрилхэ үедэ нимэ мүнөөнэй хүсэтэ ехэ тракторнууд байгаагүй юм. Би шэнэ техникэтэй танилсахын түлөө саашадаа һуралсахаб. Ойрын хоёр—гурбан жэл соо манай орон дотор эдеэ хоолой продуктнууд бүри элбэг дэлбэг, арад зоной ажабайдал улам жаргалтай хүхюун, Эхэ оромнай улам хүсэтэй баян болохол!

Мүн Хандагайн леспромхозһоо 10 коммунистнууд - механизаторнууд МТС-тээ бусахамнай гэжэ дура хүсэлөө мэдүүлһэн байна. Тэдэнэр мүнөө Хориин ба Үдын МТС-үүдтэ тракористнуудаар, механигуудаар, участково ветеринараар, слесарь болон токарьнуудаар хүдэлмэрилхэ болонхой. Тэдэнэй дунда анхан Чесаанын МТС-тэ мэргэжэлтэй участково механик ябаһан Василий Ефимович Курбатов, тракорист Василий Лукич Краснофеев, ветеринар Виктор Васильевич Ильин ба бусад бии. Мүнөө Үдын МТС-тэ урдын 14 механизаторнууд хуушан мэргэжэлээрээ хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй. Тэдэнэй дунда 7 тракористнууд бии.

Тиигэжэ мүнөө дала гаран урдын механизаторнууд хүдөө ажахые хүгжөөхэ гэһэн бүгэдэарадай зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ бодото ажалаараа хабаадалсахаяа түрэл партиингаа уряагаар МТС-үүдтэ хуушан ажалдаа бусаһан байна. Мүн мүнөөшье мэдүүлгэнүүд партиин айкомдо орожо үргэлжэлһөөр.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Һургуулинуудай багшанарые орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой АССР-һээ

Олон жэл соо һайнаар хүдэлмэрилһэнэй түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1948 оной февралиин 12-ой Указтай зохилдуулан, шагнаха гэбэл:

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

1. **Коновалов** Михаил Ксенофонтовичые—Улан-Удэ городой № 6 долоон жэлэй һургуулиин директор.
2. **Махатов** Батор Прокопьевичые—Хэжэнгын районно педагогическа кабинедые даагша.
3. **Тяжелова** Лидия Петровнае—Улан-Удэ городой № 34 эхин һургуулиие даагша.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

1. **Бестужева** Антонина Леонтьевнае — Улан-Удэ городой № 1 дунда һургуулиин багша.
2. **Смирнова** Анастасия Сергеевнае—Улан-Удэ городой хүдэлмэришэ залуушуулай дунда һургуулиин директор.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Антошина** Елизавета Ивановнае—Иволгын аймагай Сэлэнгын долоон жэлэй һургуулиин багша.
2. **Качина** Анна Ефимовнае — Кабанскын дунда һургуулиин багша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

1. **Бурдуковская** Александра Дмитриевнае—Кабанскын аймагай Каменска долоон жэлэй һургуулиин багша.
2. **Веретельникова** Евгения Венедиктовнае — Мухаршэбэрэй дунда һургуулиин багша.
3. **Дагбуева** Серафима Доржиевнае—Курумканай аймагай Галтайн долоон жэлэй һургуулиин багша.
4. **Дараев** Цыдендоржи Цыбекжаповичые — Сэлэнгын районогой һургуулинуудай инспектор.
5. **Диденкова** Александра Максимовнае — Байкало-Кударын аймагай Кударын дунда һургуулиин һуралсалай талые даагша.
6. **Дубоносова** Любовь Федоровнае—Мухаршэбэрэй дунда һургуулиин багша.
7. **Дырхеева** Мария Васильевнае—Улан-Удэ городой № 6 долоон жэлэй һургуулиин багша.
8. **Капустина** Мария Петровнае—Байкало-Кударын аймагай Кударын дунда һургуулиин багша.
9. **Лещева** Галина Герасимовнае—Улан-Удэ городой № 22 дунда һургуулиин багша.
10. **Матвеева** Серафима Назаровнае—Хэжэнгын аймагай Советскэ долоон жэлэй һургуулиин багша.
11. **Нелюбина** Евдокия Александровнае — Байкало-Кударын аймагай Кударын дунда һургуулиин багша.
12. **Тербесева** Капиталина Михайловнае—Улан-Удэ городой № 6 долоон жэлэй һургуулиин багша.
13. **Третьякова** Мария Павловнае—Кабанскын дунда һургуулиин багша.
14. **Якушева** Анна Ивановнае—Курумканай аймагай Галтайн долоон жэлэй һургуулиин һуралсалай талые даагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1953 оной ноябриин 3.

Оперо ба баледэй театрын шэнэ зүжэгүүд

Ленинэй ордено Бурят-Монголой оперо ба баледэй театрын хорин нэгэдэхи жэлэйнь театральна сезон байгша оной ноябриин 5-да эхилээ. Театрын сезоной эхилхэдэ «Хаанай бэри» гэжэ Римский-Корсаковой оперо табигдаа.

Энэ жэлэй театральна сезоной репертуарнь нилээд баяжаха юм. Жэшээнь, энэ жэл «Аида» гэжэ Д. Вердиин оперо табигдахань. Энэ оперо хадаа дэлхэйн хүгжэмэй классикын элитэ зохёолнуудай нэгэн мүн. Энэ оперые СССР-эй арадай артист, Сталинска шангай лауреат Гомбо Цыдынжапов табиха юм. Тэрэшэлэн энэ жэлдэ «Иван Сусанин» гэжэ М. Глинкын оперо табигдахань. Энэ оперые табилга хадаа театрын ажабайдалда ехэхэн событи болохо байна.

Н. Маторин.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие мартаад байхада

«Коммунизм» гэжэ хүдөө ажахын артель Сэлэнгын аймаг соо эгээл гээгдэнги колхозуудай нэгэниинь мүн. Тус колхоз үнгэрһэн жэлдэшье, мүн мүнөөшье жэлдэ тарилгые муу шанартайгаар үнгэргэһэн дээрэһээ тон бага ургаса абаа. Ерэхэ жэлэй тарилгада хэрэгтэй үрһэн хүсэд хаагдаагүй байна.

1953 ондо хони ба ямаа үсхэбэрилхэ түсэб оройдоо 89 процент дүүргэгдээ. Малажалай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ талаар ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ фуражна үнеэнһээ оройдоо 414 литр һү һааһан юм. Мүнөө жэлдэ бүри бага һү һаагаад байна. Хэрбээ 1952 ондо нэгэ хонинһоо дунда жэшээгээр 1,6 килограмм нооһон хайшалагдаһан байбал, мүнөө жэлдэ 1,3 килограмм хайшалагдаа. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, үбһэ тэжээл тон багаар бэлэдхэгдэнэ, малай харууһалга муу байна.

Муугаар баригдаһан, задагай зайдаһ байрануудта колхозой мал үбэлжэхэеэ байна. 100 толгой үнеэдэй, 50 толгой тугалай, 500 толгой хонидой байха типовой 3 байра мүнөө жэлдэ баригдахаар хараалагдаһан аад, колхозой правлени нэгэшье монсогор модо бэлэдхээгүй байшоо.

Малажалые саашадань хүгжөөхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ колхозуудай партийна эхин организацинууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо сэхэ хэлэгдэнэ. «Коммунизм» колхозой партийна эхин организаци энэ уялгаяа тон хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Тус партийна эхин организаци 16 коммунистнуудтай. Колхозно үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ коммунистнууд зүбөөр хубаарилан табигдаагүй байха юм. Тэдэнэрэй тон үсөөниинь колхозой үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилнэ.

Партийна эхин организациин, колхозой коммунистнуудай шухала зорилго юуб гэхэдэ, колхознигуудай дунда политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, парти ба правительствын бүхы шухала шиидхэбэринүүдые тэлэнэртэ һайнаар ойлгуулжа үгэхэ, ниитынгээ, ажахые саашадань хүгжөөхэ, ашаг олзо үгэлгыень улам ехэ болгохо хэрэгтэ бүхы колхознигуудые эмхидхэн хандуулха, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал болоно. Энэ колхозой партийна эхин организаци колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулнагүй.

— Манай партийна эхин организаци 12 агитатортай. Гэбэшье, эдэнэй олонхинь юушье хэнэгүй, — гэжэ партийна эхин организациин секретарь нүхэр Жамбалов хамаагүйгөөр хөөрэнэ.

Дээдэ Ёнхор гэжэ газарта байдаг эбэртэ бодо малай гүүртэдэ хүдэлмэрилдэг малшадай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха даалгабаритай коммунист Бадма Балданов колхознигуудтай нэгэшье хөөрэлдөө үнгэргөөгүй. Эндэхи малшад хэншье агитатортай байһанаа мэдэхэгүй байба.

Агитаторнууд Мария Дарижапова, Цыцык Дармаева, Жамсо Минзуров гэгшэд өөһэдынгөө участогуудта агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй. Эдэнэр өөһэдөөшье КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые шудалаагүй байгаа.

— Хонишодой дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха хүн манай колхоздо олдоногүй, —гэжэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ коммунист нүхэр Цыдыпов хөөрэнэ. Теэд энээниие хэн үнэншэхэб? «Коммунизмын түлөө» гэжэ ханын газетэ хабарһаа хойшо нэгэшье дахин гаргагдаагүй. Парторганизациин секретарь нүхэр Жамбалов үнгэрхэдөө газетынгээ нэрые мартажархёод байгаа.

Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдооб гэхэдэ, тус партийна эхин организациин секретарь нүхэр Жамбалов ниитэ-политическэ хүдэлмэриие тооногүй. Нүхэр Жамбалов энэ хүдэлмэриие ёһотой һайнаар табиха гэжэ оролдоногүй, агитаторнуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилжэ ба хинажа байдаггүй юм.

Партиин Сэлэнгын айком тус колхозой парторганизациин хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа хэмжээ абанагүй, тус парторганизацида бодото туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Б. Ширеторов,
манай корреспондент.

Агитаторай үгэ

Мүнөө үедэ оронойнмнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда парти, правительствын табяад байһан агууехэ программа хадаа ойрын хэдэн жэлнүүдэй туршада хүдөө ажахые эрид дэбжүүлхэ гэжэ хараална. Энэ зорилгые гүйсэдхэлгэдэ ороной ажалшад бүхы хүсэ шадалаа, эдэбхи хэшээлээ элсүүлэн эршэмтэй шангаар ажаллажа байна.

Би врач хүм. Ариг сэбэрые сахиха, үбшэнһөө бэеэ хайшан гэжэ аршалха тухайда медицинскэ темээр лекцинүүдые уншадагби. Мүн арбан айл бүхэниие хамталжа, хабар намарай үедэ хүйтэ абалгаһаа болоно үбдэдэг үбшэнһөө һэргылгэ тухай хөөрэлдөөнүүдые хэнэб.

Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй шиидхэбэритэй колхознигуудые танилсуулгада манай хүдөөтэй интеллигенци сэхэ харюусалгатай байна. Манай агитколлектив колхозой һүнэй-товарна фермэдэ намайе агитатораар табинхай. Тэндэ хөөрэлдөө болон уншалгануудые үнгэргэхэдөө тэдээнээ колхозойнь бодото ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй холбохо гэжэ оролдодогби.

ССР Союзай Верховно Соведэй табадахи сессиин ба КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолнуудтай фермын хүдэлмэрилэгшэдые танилсуулха талаар долоон хоног бүхэндэ нэгэ удаа уншалта үнгэргэнэб. СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ нүхэр Г. М. Маленковой хэлэһэн үгөөр хоёр дахин хөөрэлдөө хээб. Партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоол болон нүхэр Хрущевой элидхэлтэй тэдэнэр танилсуулагдаһан байна.

Агитатор **А. Баранов,**
Мухаршэбэрэй аймагай Подлопатинска врачебнэ участогые даагша.

Харьков. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолдо харюу болгон, Харьковска трактор хабсаруулгын заводой коллектив жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур ХТЗ—7 гэжэ пропашной мянган трактор бүтээн гаргаха гэжэ шиидэбэ. Бүхы участогууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Түсэбһөө гадуур машинанууд үдэр бүри конвейерһээ гарана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: цехын ахалагша мастер А. В. Терещенко (зүүн гарһаа) ба обкатчик В. Н. Задорожный түсэбһөө гадуур гаргагдаһан тракторые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ШЭНЭ ТЕХНИКЭ

Урдань силосно нүхэ, элдэб хранилищинуудые малтахада нилээд олон колхознигууд удаан саг соо хүдэлмэрилдэг байгаа.

Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай Заганай сомоной «Коммунизм» колхозой 4 гэшүүд 40 үдэртэ хүдэлмэрилжэ, 250 кубометр шорой малтаһан юм. Харин «Э-258» маркын экскаватор тон иимэ хэмжээтэй подвал үдэр хахадай турша соо малтаһан байна.

Энэ машинын хүдэлмэрилхые харахадаа «ёһотойл машина байна!» гэлдэн колхознигууд ехээр омогорхонод.

М. Фалилеев.

Селькорнуудай зүблөөн

«Баргузинская правда» газетын селькорнуудай зүблөөн 26 хүнэй хабаадалгатайгаар һаяхан болобо. Эндэ тус газетын редактор нүхэр Дымбренов элидхэл хэһэн байна.

— Энэ зүблөөн редакциин саашанхи ажалда ехэ удхашанартай, юуб гэхэдэ, селькорнууд өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайжаруулхын, олониитэтэй нигта холбоотойгоор хүдэлмэрилхын тула бодото тобшололнуудые хэхэ ёһотой. Редакцида туһалха гээшэ манай хүдөөгэй эдэбхитэдэй нангин уялга болоно. Мүн газетэ зарим малшадай түрүү метод тухай — тугал хүйтэн байрада түлжүүлгэ тухай багаар толилно, — гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь Цыренов хэлэбэ.

Үгэ хэлэгшэд редакциин хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые тэмдэглэһэн ба зүгы үсхэбэрилгэ, сад тарилга болон бусад асуудалнуудаар статьянуудые толилжо байхые редакцида дурадхаһан байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад хүдэлмэреэ һайжаруулхыень ба селькорнуудые саг сагта суглуулжа, зохихо заабаринуудые үгэжэ байхыень редакцида хүсэһэн байна.

Д. Гыргенов.

МАЛШАДАЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭЕ!

Үнеэн бүриһөө 3300 литр һү һаахаб

Урдань бурят эхэнэр хэдэн дабхар дарлалта доро байдаг байгаа. Эдэнэр хадаа «буруугай бэлшээриһээ гарангүй» баяд ноёдой мал дахадахаһаар наһаяа барадаг байгаа һэн. Иимэ байдалай заха үзүүрые би харааб. Имагтал Октябрьска революци бурят арадта жаргалта байдал асараа.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ манай хизаар орон танигдашагүйгөөр хубилаа. Парти, правительствын туһаламжын ашаар манай республикын хүдөө ажахы түрүү техникээр зэбсэгжэһэн, тон түрүү, механизированно, томо ажахы болонхой. Бурят-монгол арад жаргалта һайхан байдалтай болоо. Урдань үрэжэл багатай хүхэ добуун байдаг тала дайдамнай алтан шара таряагаар бүрхөөгдэнхэй һайн ургаса үгэдэг болоо. Сталинай нэрэмжэтэ манай колхоз аймаг соогоо эгээл томо ажахытай юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай колхоз орооното культурануудай һайн ургаса абана, малажал хүгжөөхэ хэрэгтэ зарим тэды амжалта туйлаа. Племенной фермымнай ажалай дүн муу бэшэ. Манай фермэдэ симментальска, мүн холимог үүлтэрэй үнеэд бии. Эдээнээ зоотехническэ наукын заабариин ёһоор харууһалдагбди. Энээнэй ашаар үнеэдһээ һү һаалга ехэдхэгдэнэ. Энэ жэлэй 9 һарын турша соо үнеэн бүриһөө 2200 литр һү һаагааб. Жэлэй эсэс болотор үшөө ехэ һүн һаатдаха байна. Мүнөө манай фермэ үбэлэй типовой һайн байратай, тэрээн соомнай электричествээр үнеэ һаадаг агрегат тодхогдонхой, бүхы хүдэлмэриие механизацилхаар түхеэрэлгэ хэгдэжэ байна. Худаг малтагданхай, кормозапарник абтаа, фермымнай байра соо тэжээл зөөхэ түмэр харгы хэгдэнхэй. Ойрын сагта фермымнай бүхы хүдэлмэриие механизацилга хүсэлдүүлэгдэхэ юм. Тиихэдээ манай ажал ехээр хүнгэдхэгдэхэ байна. Иимэ ажалаараа бидэнэр омогорхонобди.

Ажабайдалымнай һайжаруулхын түлөө манай парти, гүрэн ехэ анхарал оролдолго гаргана. Хүдөө ажахые саашадань дэбжүүлхэ тухай партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол хадаа манай орондо эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгожо, ажалшадай байдалые улам һайжаруулха гэһэн удхатай. Энээндэ харюу болгон, бидэнэр һаалиша-малшад үшөө һайнаар ажаллажа, малажалые эрид дэбжүүлхэ байнабди. Манай аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй уряае халуунаар дэмжээд, фермымнай һаалишад дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа. Би ерэхэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3300 литр һү һааха уялга абааб. Энээнээ дүүргэхэл байхаб.

Ц. Раднажапова, Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна племенной фермын һаалишан.

Малай ашаг шэмые улам дээшэлүүлхэбди

Орон дотороо элдэб зүйлэй продуктнуудай элбэг дэлбэг байхын түлөө малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гэһэн хүндэтэй ба харюусалгатай зорилго малшадай урда табигдана.

Бидэ, Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой һаалишад «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые баяр баясхалантайгаар, ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаабди. Түрэл партиингаа хандуулһан анхарал оролдолгодо харюу болгон, эршэ хүсэеэ бүри ехэдхэхэ байнабди.

Манай колхозой һаалишад 1953 ондо һү һаалгаар зарим тэды амжалтануудые туйлаа. Хэдэн һаалишаднай һү ехээр һаахын түлөө республиканска мүрысөөндэ, арба гаран һаалишаднай аймагай мүрысөөндэ оролсоод, муу бэшэ амжалтануудтай ябанад. Жэшээлхэдэ, нүхэд Васильева, Митрофанова, Кондырева, Янькова гэгшэд тус бүридөө һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1040—1326 литр һү һаагаа. Тиихэдэ олон һаалишад һү һаалгые 1000 литртэ дүтэлүүлжэ ябана. Фермэмнай үнгэрһэн 9 һарын турша һаамхай үнеэн бүриһөө 765 литр һү һаагаа.

Үнеэдһээ һү һаалгые урда жэлнүүдэйхиһээ яагаад дээшэлүүлээбибди гэхэдэ, тугалнуудые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ арга хэрэглэгдээ. Май һараһаа эхилээд, сентябрь һара хүрэтэр үнеэдээ үдэртөө 3 дахин һааһан байнабди. Зунай ааяма халуунда үнеэднай һүниин сагта бэлшээгдэһэн байха юм. Тиигээд байхада үнеэдэй һүнэй шанар һайжаржа, тоһолигынь 3,6 — 4,5 процент хүрэтэр дээшэлһэн байна.

Энэ жэлдэ би 12 үнеэ һаагааб. Тэдэнһээ дунда зэргээр тус бүриин 1341 литр һүн һаагдаа.

Фермымнай һаалишад партиин Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа ерэхэ жэлнүүдтэ үнеэдэй ашаг үгэлгые улам дээшэлүүлжэ, бүри ехэ һү һааха зорилготойгоор хүдэлмэрилжэ байна.

Минии уялга—1400 литр юм. Гэбэшье, энээгээр хизаарлагдахагүй байха.

Ф. Будникова, Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой ахалагша һаалишан.

150 хонинһоо—175 хурьга

Кяхтын аймагай Сүбэгтын сомоной Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Б.-Х. Санжиева, М. Мункуева гэгшэд тус бүридөө 150 эхэ хонинһоо 175 хурьга абажа түлжүүлһэнэйнгээ түлөө аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаһан, мүнгэн шанда хүртэһэн юм. Мүнөө эдэ хоёр малай үбэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба.

Д. Чойдуров.

Модошодой эршэтэ ажал

Республикын модо бэлэдхэлэй түрүү предприятинуудай нэгэн — Баруун-Тарбагатайн леспромхоз модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые октябриин 30-да сум дүүргээ. Энэ леспромхозой модошод үнгэрэгшэ һарада даалгабаряа 200 процент дүүргэжэ, хэдэн зуун кубометр модо түсэбһөө гадуур, оронойнго шэнэ барилгануудта эльгээбэ.

1953 оной гурбадахи квартал соо модошодой Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсаад горьтой амжалтануудые туйлаһа түрүү шофёрнууд Павел Соболе Николай Большешапов болон бу сад ноябриин түрүүшын арба үдэр соо халаанай даалгабари хододоо 150—160 процент дүүргэб Мүн тиихэдэ квартальна даалгаб ряа 118 процент дүүргэһэн электро механик А. Куприянов электроста цияа наринаар харууһалан, элек трохюрөөшэдэй хүдэлмэриие һай наар хангана. Тиин электромехани гуудай дундахи мүрысөөндэ тэр түрүүлжэ ябана.

Тиихэдэ модо шэрэхэ жэлэйнгэ түсэбые республика соогоо эгээ түрүүн дүүргэһэн Эрийскэ леспром хозой коллектив мүрысөөнэй дол тиие улам үргэдхэжэ байна. Нормоб үлүүлэн дүүргэгшэдэй тоо ула олошорно. Жэшээнь, шофёр Пы ненко, моторист Щербаков, мо таллуулагша Шойсорон Балдано болон бусад үдэрэйнгөө нормонуу дые 150 процентһээ доошо бэшээ дүүргэнэ.

Мүнөө тус леспромхоздо 500 гаран хүн ажалай түрүүшүүл бо лонхой. Тэдэнэй ехэнхинь комсо молецууд ба залуушуул юм.

А. Дейнеко.

Амжалтаяа арьбадхан

Хориин леспромхозой модо б лэдхэлэй Зүүн-Хуурай гэжэ участ гай коллектив модо бэлэдхэхэ ж лэйнгээ түсэбые болзорһоонь ур дүүргээд, түсэбһөө гадуур 3 мя ган кубометр модо гүрэндөө үгэ гэжэ шиидэнхэй.

Эндэ үйлэдбэриин үндэр показа тельнууд туйлагдана. Модо шэрэ шэдэй ба ашаалагшадай бригад нуудай түрүүшүүл А. Лазаре С. Черепанов, Н. Афанасьев ба б сад жэшээтэ ажалаараа суурхан Эдэнэр үдэр бүриингөө даалгаб рие 150—160 процент дүүргэнэ.

Мүнөө тус участогай коллекти хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула бүх хүсэеэ элсүүлэн ажаллана.

Ц. Цыдыпов.

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

Баргажанай аймцентрын «Книг торгын» № 6 магазинай хүдэлмэр лэгшэд В. Эргеев, Б. Бурхино гэгшэд эрхимээр ажаллана. Ному дые ба һурагшадай элдэб хэрэгсэ нүүдые наймаалалга һайнаар э хидхэгдээ.

Тус магазин 1953 ондо 128 мя ган түхэригэй бараа худалдаха ба һан аад, октябриин 20 болотор 13 мянган түхэригтэ номуудые боло бусад товарнуудые наймаалжа, т сэбөө 103,1 процент дүүргэбэ.

О. Раднаев.

МТС-үүдэй парторганизацинуудые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ

А. ХЛЕБНИКОВ,
КПСС-эй Бичурын айкомой секретарь

«МТС-үүд болбол колхозно байгуулалтын индустриальна материально-техническэ база мүн байжа, мүнөө үедэ колхозно үйлэдбэриие хүгжөөлгын шиидхэхы хүсэн ба социалистическэ гүрэнэй зүгһөө колхозуудые хүтэлбэрилхэ гол шухала пунктнууд мүн байна» гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Түрүү техникээр зэбсэглэгдэһэн МТС-үүд колхозно үйлэдбэридэ эмхидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Мүнөө тэдэнэр колхозуудта бүхы полевой хүдэлмэриин дүрбэнэй гурбан хубиие дүүргэдэг болонхой.

Манай Бичурын аймаг ороһото таряанай ажахые эрхилдэг, свёкло горьтойгоор таридаг гээшэ. Мүнөө аймаг доторнай гурбан МТС бии. Тэдэнэр ороһото культурануудай тарилгын 98 процентые, сахарна свёкло тарилгын 99 процентые, газар хахалалга, борнойлолго ба культивацилгын 95 шахуу процентые хэдэг болонхой.

Гэхэ зуура, Бичурын, Окино-Ключевскойн ба Бага-Куналейн МТС-үүдэй ажал-ябуулгада горьтой дутуунууд бии. Тэдэнһээ боложо колхозно үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ багa бэшэ һаад ушарна. Эдэ ямар дутуунууд бэ гэхэдэ, машинно-тракторна паркаа манай МТС-үүд хангалтагүйгөөр ашаглана, полевой хүдэлмэри үнгэргэхэ болзорые удааруулдаг ба газар элдүүрилгые шанар муутайгаар хэдэг байха юм. Тиимэһээ аймагай колхозууд хүдөө ажахын культурануудай ургаса абаха ба малажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ хэдэн жэл удаалуулан дүүргэнэгүй. Манай аймагта хартаабха ба овощь тариха, тэдэнэй ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ, тэрэшэлэн сахарна свёклын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ ба тэрэниие хурааха хүдэлмэринүүд дутамагаар механизацилагданхай. Мүн малажалай фермэнүүдэй ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилха хэрэгтэ МТС-үүд анхарал багаар табина.

Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, аймагай МТС-үүд мэргэжэлтэй саг үргэлжын кадрнуудаар дутамаг, трактористнууд, комбайнернууд, машинистнууд хүдэлмэриһөө олоороо гаража ошодог байгаа.

«Машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол соо МТС-үүдэй бүхы ажал-ябуулгые һайжаруулха тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа, МТС бүхэндэ механизаторнуудай саг үргэлжын кадрнуудые бии болгохо шухала гэжэ тэмдэглээ. Энэ хадаа машинно-тракторна паркын бүтээсые эрид ехээр дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын культурануудай ургасые болон малай ашаг шэмэ үгэлгые ехэ болгохо арга олгохо байна.

Зүгөөр, МТС-үүдэй хүдэлмэри зүндөө һайжарха гэжэ һанабал ехэ алдуу болохо байна. Партийна организацинуудай ажал-ябуулгые һайжаруулаагүй һаа, хүдөө ажахые дэбжээхын тулада байгуулагдаһан материальна условинууд ба арга боломжонууд миил зүндөө аша үрээ үгэжэ шадахагүй байна. МТС-үүдэй бүхы ажал-ябуулга партийна хүтэлбэриһөө, механизаторнуудай дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриһөө дулдыдаха байна.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, Бичурын аймагай партийна организаци Бичурын, Окино-Ключевскойн ба Бага-Куналейн МТС-үүдые механизаторска кадрнуудаар ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхын тулада хүдэлмэри ябуулжа байна. Городһоо ерэһэн 2 инженер, нэгэ механик, аймагай эмхи зургаанууд ба предприятинуудһаа тракторна бригадануудай 2 бригадир, 24 трактористнууд МТС-үүдтэ мүнөө эльгээгдээд байна. Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениһээ, райсемхозуудһаа болон бусад организацинуудһаа ахалагша зоотехник Бердников, зоотехник Говорухин, ветврач Шалангов, агрономууд Петрова, Лобанов, Протасова, Баженов гэгшэд Бичурын МТС-тэ эльгээгдээ. Главна зоотехник Башинов, зоотехнигууд Чекин ба Фильков, агрономууд Неродова, Панасигина, Коротов гэгшэд Бага-Куналейн МТС-тэ эльгээгдээ.

Аймагай бүхы МТС-үүд агрономууд болон зоотехнигүүдээр хүсэд хангагданхай. 100 гаран хүн механизаторнуудай республиканска һургуулида һуралсахын тулада эльгээгдэһэн байна.

Гурбан МТС-тэ бултандань партийна эхин организацинууд бии. Тэдэ организацинууд 125 коммунистнуудтай юм. Бичурын МТС—48, Бага-Куналейн МТС—43 коммунистнуудтай. Аймагай МТС-үүдэй тракторна 50 бригадануудай бригадирнуудай олонхинь коммунистнууд юм. 17 коммунистнууд механигуудаар, 24 коммунистнууд комбайнернуудаар, 26 коммунистнууд трактористнуудаар мүнөө үедэ хүдэлмэрилнэ. Полевой хүдэлмэринүүдэй үедэ тракторна бригадануудта 12 партийна группа эмхидхэгдэһэн байгаа. Машинно-тракторна паркые заһабарилжа байһан мүнөө үедэ 16 партийна группа байгуулагданхай.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол механизаторнуудай ажалай үүсхэл эдэбхиие улам дээшэлүүлээ. МТС-үүдэй партийна организацинууд трактористнууд ба комбайнернуудай бүри һайнаар хүдэлмэрилхэ гэһэн эрмэлзэлгые толгойлон, хүсэтэ техникые бүри ехэ ашагтайгаар хэрэглэхын тулада зохихо хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Трактористнууд ба комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе МТС-үүдэй партийна организацинууд хүтэлбэрилнэ. Социалистическэ мүрысөөндэ Бичурын МТС-эй механизаторнууд амжалтануудые туйлаа. Тэдэнэр энэ оной октябриин 20-ной байдалаар тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые 101,7 процент дүүргэжэ, условно трактор бүхэнөөр 444 гектар газар элдүүрилээ.

Тракторна олонхи бригадануудта комбайнернуудай хүдэлмэри групповой методээр хэгдэдэг байһан дээрэһээ ажалай бүтээсэ дээшэлээ. Окино-Ключевскойн МТС бүхы харьяата колхозуудтаа ороһото культурануудай хураалгые сентябриин 27-до дүүргэһэн байха юм.

Механизаторнуудай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ партийна организацинууд ехэ анхарал табидаг боложо байна. Тракторна бригада бүхэндэ түсхай агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр газетын һонинуудые уншажа үгэдэг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, радио хамтаараа шагналга эмхидхэдэг байна.

Гэхэ зуура, хэдэ хэдэн тракторна бригадануудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри үшөө дутамагаар ябуулагдана, тракторна бригадануудта хүдэлмэрилдэг зарим коммунистнууд, тэрэ тоодо олохон трактористнууд ажал хүдэлмэридөө түрүү үүргэ дүүргэдэггүй байха юм.

Хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхэ талаар машинно-тракторна станцинуудай үмэнэ КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлые коммунистнуудай ёһотойгоор толгойлхын тулада партиин айком МТС-үүдэй партийна организацинуудые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ зэргэтэй.

Партиин аймагай комитедэй партийна аппарадай хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха хүдэлмэри хэгдэжэ байна. МТС бүхэндэ хүдэлм ябуулхын тулада инструкторнууд пропагандистнуудай дундаһаа па тиин айкомой секретарь түрүүт бүлэг хүдэлмэрилэгшэд томилогдо Тэдэнэр МТС-эй харьяата колх зуудтахи ажал хэрэгэй түлөө х рюусаха, коммунистнуудай үүргэ дээшэлүүлхэ ба МТС-үүдэй хүдэ мэрилэгшэдэй, колхознигуудай ду да политическэ хүдэлмэриие үн һөөрнь һайжаруулха уялгатай.

МТС-үүдэй партийна организаци нуудай секретарьнуудаар үйлэдбэ дээрэхи ажалһаа сүлөөлэгдэһэн х нүүдые томилхын тулада парти айком коммунистнуудые шэлэн о хо ёһотой байна. Энэ хүдэлмэри политическэ бэлэдхэл ехэтэй, хүд ажахые ба партийна хүдэлмэри һайнаар мэдэдэг хүнүүдые эльгээ шухала. МТС-үүдэй парторганиз цинуудай секретарьнуудые ойры саг соо олохо байнабди.

Колхозуудай ниитын ажахые д саашадань хүгжөөхэ талаар маши но-тракторна станцинуудай үмэ тон харюусалгатай ба хүндэтэй з рилго табигдана. Хүдөө ажах улам хүгжөөхын түлөө тэмсэл бүхы механизаторнуудые партийн организацинуудай шадамараар з сүүлһэнһээ, социалистическэ мүр сөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнһээ м шинно-тракторна станциин бүх ажал-ябуулгын амжалтын дулдыд ха байһаниинь элитэ. Тиимэһ МТС-үүдэй партийна организац нуудай үүргые ба харюусалгые б дотоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэ па тиин айком саг үргэлжын анхара хандуулха байна.

Хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай шухала зорилго

Р. САФРОНОВ, БМАССР-эй Культурын министр.

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол соогоо КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленум хадаа хүдөө ажахыгаа саашадань үргэнөөр хүгжөөжэ, манай орон дотор хүдөө ажахын продуктнуудые дэлбэг дэлбэг болгохын түлөө тэмсэлэй тодорхой программа хараалаа. Энэ тогтоолоор зэбсэгжэһэн Бурят-Монголой колхозно тосхонуудай ажалша малшад, таряашад үйлэдбэриингөө бүхы һалбаринуудые хүгжөөн дэбжээхын түлөө творческо үүсхэл оролдолготойгоор тэмсэжэ байна.

Парти хадаа культурын хүдэлмэрилэгшэдэй урда тон ехэ зорилгонуудые табиба. КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэжэ бэшэгдэнэ:

«...Деревнидэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ, клубууд болон библиотекэнүүдэй ажалябуулгые эдэбхитэй болгохо, кинофильмнүүдые хододоо харуулжа байха, хүдөө тосхонуудые радиофикацилгые шангадхаха, радиодамжуулгын шанарые һайжаруулха хэрэгтэй». Партиин энэ заабарие ажалтатайгаар бэелүүлхын тулада хүдөөгэй культурын гуламтанууд, аймагай болон районно культурын байшангууд, клубууд, улаан булангууд, библиотекэнүүд өөрынгөө хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэжэ, колхознигууд болон механизаторнуудай улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые бүхы хэмжээгээр хангажа байха, эрдэм наукын туйлалтанууд болон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые пропагандалха, арад зоной оюун бэлиие хүгжөөн бадаруулха, ажалшадай сүлөөтэй сагаа культурнаар, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ үнгэргэхэ хэрэгтэ туһалжа байха ёһотой. Тэдэнэй тон түрүүшын зорилго юуб гэхэдэ, арад зоной дунда ябуулдаг политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха, хүдөө ажахыгаа эрид ехээр хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэ тэдэниие элсүүлхэ хэрэгтэнь партийна организацинуудта саг үргэлжэ туһалжа байлга болоно.

Урдаа табигдаһан зорилгонуудаа ажалтатайгаар бэелүүлжэ шадаһан, арад зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаг бодото центрнүүд болоһон олохон клубууд, библиотекэнүүд манай республика дотор бии. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай Подлопатинска хүдөөгэй клуб эрхим ажалаараа колхознигуудай дунда ехэхэн хүндэтэй болоо. Эндэ ерэһэн хүн бүхэн амаралтын таһаг соо дуратай юумээрээ наадажа, уншалгын зал соо һони һонин журнал, газетэнүүдые уншажа, клуб соо уранһайханай самодеятельностиин концерт хаража, сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга боломжотой. Залуушуул драматическа, дуунай, хүгжэмэй кружогуудта олсоод, һонирхолтойгоор наадажа һурана. Эндэхи самодеятельнэ кружок өөһэдынгөө клубай сценэ дээрэ Островскиин «Залинта бэшэ хүнүүдэй хоорондо», «Үгытэй ябалга—гэм бэшэ», Корнейчукай «Калинова шугы» гэхэ мэтын ехэнүүд пьесэнүүдые табяа. Клубые даагша нүхэр Разгильдеев нютагай интеллигенци болон колхозно эдэбхитэдые клубайнгаа хүдэлмэридэ хабаадуулжа шадаһан. Тэрэн тэдэндэ түшэглэн клубайнгаа хүдэлмэриие нилээд һонирхолтой болгоһон байна. Энэ клуб партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые пропагандалха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэжэ эхилээ. Нютагай элидхэлшэдэй, районһоо ерэһэн лекторнүүдэй хүсөөр хэдэн лекци, элидхэлнүүд уншагдаа. Гадна партиин, правительствын шиидхэбэринүүд болон малажалай фермэнүүд болон таряанажалай бригадануудта хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Мүн Тарбагатайн аймагай Десятниково тосхоной хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Курдюков) һайнаар хүдэлмэрилнэ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Кушнарев клубаа культурын бодото гуламта болгохын тулада ехэхэн оролдолго гаргаа. Клубай харалгын зал болон фойень һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Клубай бүхы ажал-ябуулгань олон янзын ба удха түгэлдэр байдаг. Хүдөө ажахын халуун хүдэлмэринүүдэй үедэ бүхы колхознигуудай поли дээрэ байхада клубай агитационно-уранһайханай бригада тэжээл бэлэдхэлэй, таряанажалай, тракторна бригаданууд болон малажалай фермэнүүд дээгүүр, мүн заримдаа колхозһоон саашашье ошожо зүжэг наада харуулдаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые арад зоной дунда пропагандалха хэрэгтэ клубай эдэбхитэдые үргэнөөр элсүүлнэ.

Мүн Иволгын аймагай Культурын байшан, аймагай библиотекэ, Дээдэ-Тальцын клуб болон бусад ажалшадай дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байдаг.

Гэхэ зуура, манай эндэ иимэ клубууд үшөөл үсөөн байна. Хүдөөгэй олохон клубууд, уншалгын байшангууд, аймагай Культурын байшангууд арад зоной дунда ябуулагдадаг культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин центр боложо үшөөл шадаагүй байһаар. Хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй олонхи эмхи зургаануудай гол дутагдал юуб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэриие хүдөө ажахын үйлэдбэриин практическа зорилгонуудһаа таһархайгаар ябуулна. Олохон клубууд болон Культурын байшангуудта ороходо үбһэ, таряанай үндэр ургаса ургуулдаг, малһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг түрүүшүүлэй, техникэ зүбөөр ба бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг механизаторнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлые зүбөөр, һонирхолтойгоор, хүнэй үнэншэмөөр харуулһан выставкэнүүд тон үсөөн үзэгдэдэг. Зарим деревнинүүд болон тосхонуудта хүдөө ажахыһаал бэшэ бусад элдэб темэнүүд дээрэ лекцинүүд ходоо уншагдажа байдаг. Олонхи клубууд болон аймагай Культурын байшангуудта агротехникын үндэһэ һууритай колхознигуудай танилсахын тулада хүдөө ажахын кружогууд эмхидхэгдэнэгүй. Илангаяа Мухаршэбэрэй аймагай олонхи клубууд болон уншалгын байшангууд тон муугаар хүдэлмэрилнэ. Суулгын уншалгын байшан хэдэн жэл соо Молотовой нэрэмжэтэ колхозой правлениин коридор соо, хүдөөгэйнь клуб сомоной Советэй түрүүлэгшын кабинет соо байрлана. Иимэ байдалда байхадаа клубшье, уншалгын байшаншье арад зоной дунда өөдтэй хүдэлмэри ябуулаагүй байһаниинь мэдээжэ. Зүгөөр өөһэдынгөө культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта Суулгын сомоной Советэй иимээр хандадагынь тонишье гайхалтай. Мүн тэрэшэлэн клубууд ба уншалгынгаа байшангуудай культурно-гэгээрэлэй ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй байһан тухай Сутайн ба Зангинай сомонуудай колхознигууд мэдүүлжэ байдаг. Калининай ба Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудай клубууд удаан саг соо хүдэлмэрилнэгүй.

Хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай муугаар хүдэлмэрилһэндэ мүн Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой культурын таһаг ехэхэн зэмэтэй. Тус таһагай хүдэлмэрилэгшэд клубууд болон уншалгын байшангуудай ажал-ябуулгые һайн мэдэнэгүй, тэдэнэй хүдэлмэреэр ба дутагдалнуудаар һонирхоногүй.

Мүн иимэрхүү байдал республикын олохон аймагуудта, жэшээлхэдэ, Заиграйн, Түнхэнэй, Зэдын, Прибайкальска аймагуудта үзэгдэнэ. Заиграйн аймагай олонхи клубууд тон муугаар хүдэлмэрилнэ, тэдэнэр лекци болон элидхэлнүүдые уншалга эмхидхэнэгүй, культурна хэмжээ-ябуулгануудаар колхознигуудые хангананагүй. Заиграйн аймагай клубууд болон уншалгын байшангууд партиин Центральна Комитедэй болон Советскэ правительствын шиидхэбэринүүдые пропагандалха хүдэлмэри тон муугаар ябуулна.

Мүнөө культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые хүдөө нютагуудта үргэнөөр пропагандалга эмхидхэхэ болоно. Тэдэнэй бүхы хүдэлмэри энээнтэй зохилдуулан табигдаха ёһотой.

Парти, правительство хадаа ажалшадай эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, агробиологическа науканuудай туйлалтануудые шудалха хэрэгтэнь тэдэндэ хододоо туһалжа байха, новаторнууд болон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые практикада нэбтэрүүлхын түлөө саг үргэлжэ тэмсэхэ зорилго хүдөөгэй культурын гуламтануудай урда табина. Энээнтэй хамта лекционно пропагандые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые арад зоной дунда пропагандалха, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ кино ехэхэн үүргэ дүүргэдэг байна. Манай республика соо киноустановконууд болон кинопередвижкэнүүдэй сеть жэл ерэхэ бүри үргэдэнэ. Гэхэ зуура, хүн зондо кино харуулга үшөөл хангалтагүй байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Заиграйн аймагай Карбаиново тосхондо, Маленковой, Карл Марксын, Энгельсын нэрэмжэтэ болон бусад зарим колхозуудаар 3 һараһаа 8 һара хүрэтэр саг соо кино харуулагдаагүй байна.

Партиин ЦК-гэй Пленум мүн тэрэшэлэн хүдөө тосхонуудые радиофикацилгые шухала дээрэ тооолоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республика соо колхозууд, совхозууд болон МТС-үүдые радиофикацилха талаар горьтойхон хүдэлмэри хэгдээ. Гэбэшье, энэ хэрэгтэ үшөөл ехэхэн дутагдалнууд бии. Манай республикын үшөө олохон нютагууд радиофицировалэгдээгүй байһаар. Илангаяа Зэдын, Ториин, Закаменай, Яруунын болон бусад зарим аймагуудта энэ талаар ехэ дутагдалнууд бии.

Парти болон Советскэ правительствын хэмжээ-ябуулгануудые пропагандалха, арад зоной дунда политическэ болон культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ хүдөөгэй библиотекэнүүд хүндэтэй һуури эзэлхэ зэргэтэй. Хүдөө нютагуудтахи библиотекэнүүдэй сеть жэл бүри үргэдэнэ, тэдэнэй номой фонд баяжана. Гэхэ зуура, манай библиотекэнүүдэй мүнөө ябуулжа байдаг хүдэлмэриин хэмжээн ажабайдалһаа нилээд гээгдэлтэй. Һайнаар хүдэлмэрилдэг зарим библиотекэнүүдэй бии байбашье, олонхи библиотекэнүүд арад зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулна, хүн зондо литература ехээр уншуулнагүй, номойнгоо фондые шэнэ шэнэ зохёолнуудаар нэмээнэгүй.

Мүнөө клубуудые, Культурын байшангуудые, улаан булангуудые үбэлэй үеын хүдэлмэридэ бэлэдхэлгые шамдуулха хэрэгтэй. Зарим аймагуудта энэ шухала хүдэлмэри ехээр удааруулагдажа байна. Заиграйн аймагай культурын таһаг культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые заһабарилга, түхеэрэлгэдэ, библиотекэнүүдэй номуудай фонднуудые үргэдхэлгэдэ гэжэ һомологдоһон мүнгэн зөөриин ороойдоо 50 процентые ашаглаа. Мүн иимэрхүү байдал бусад аймагуудташье үзэгдэнэ.

Советскэ засагай үедэ Бурят-Монголой колхозно тосхонуудта айхабтар ехэ культурна хубилалтанууд болоо. Республикын аймагууд болон районуудта хэдэн зуун һургуулинууд, клубууд, больницанууд, амбулаторинууд, уншалгын байшангууд, библиотекэнүүд нээгдээ. Хүдөө нютагуудта өөһэдын интеллигенци урган гараа. Тэдэнэр партийна организацинуудай хүтэлбэри доро ниитэ-политическэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулна.

Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэнүүд ба хүндэтэй зорилгонууд табигдана. Тэдэнэр хадаа үнэн сэхэ ажалаараа парти, правительствын найдабариие харюулжа, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин хэмжээе шэнэ, дээдэ шатада гаргаха, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ ба социалистическэ хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхэ программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэнь колхозно таряашадта сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй.

ХЭНИИНЬ ГЭМТЭЙБ?

Хэжэнгын аймагай колхознигуудта кино муугаар харуулагдана гэжэ «Хэжэнгын колхозник» газетэдэ нэгэтэбэшэ бэшэгдэһэн байна. Теэд аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһаг кино харуулгаар колхознигуудай эрилтые хангаагүй байһаар.

Аймагай центрһээ 6 километртэ байдаг Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һүүлшын кино харахаар 5 һара болоо. Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшадта 1953 оной турша соо нэгэшье кинокартина харуулагдаагүй.

Ямар ушарһаа иимэ байдал бололдооб гэжэ аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша нүхэр Атутовһаа асуухада элдэб хүндэтэй бэшэ шалтагаануудые урдаа барьяад, өөрыгөө харюусалгаһаа зайсуулхые оролдодог байна.

Колхозуудай гүүртэнүүд, отаранууд дээгүүр кино оройдоошье харуулагдадаггүй. Юуб гэхэдэ, нүхэр Атутов «кино харуулхаар таарамжатай байшан байдаггүй» гэжэ шалтана.

Аймагай культурын таһаг, тэрэниие даагша нүхэр Атутов «колхозуудай клубуудаа заһанагүй, нүүдэл кино харуулха гэхэдэ мори унаагаар хангананагүй» гээд лэ һанаа амархан байдаг. Тиихэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд аймагай культурын таһагай тон муугаар ажалладагһаа боложо манай колхознигууд 4—5 һара соо кино харанагүй гээд гомододог.

Ингэжэ бэе бэеэ зэмэлжэ байха үедэнь, хүмүүжүүлгын тон шухала хүдэлмэри — колхознигуудта кино харуулга үнэхөөрөө ехээр таһалдажа байна.

Эдэнэй хэниинь гэмтэйб гэжэ Хэжэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой ба партиин айкомой элирүүлхэ саг ерээ гэжэ һанагдана.

Р. Раднажапов.

Агнууриин сезониие амжалтатайгаар үнгэргэе

Ангай арһанууд худалдаа наймаанда ехэхэн һуури эзэлдэг. Ангай арһаар оёгдоһон элдэб хубсаһан манай орон доторшье, хилыншье саана угаа ехэ эрилтэтэй. Тиимэһээ манайда ан үсхэбэрилгэдэ, ангай арһа бэлэдхэлгэдэ анхарал ехээр хандуулагдана. Манай республика ангай арһа бэлэдхэлгээр орон дотороо түрүү республикануудай нэгэниинь болонхой. Республика доторнай булга үсхэбэрилгэ илангаяа ехээр дээшэлээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ булганай агнуури тон ехэ олзо доход оруулһан байна. Гадна, республика дотор булга үсхэбэрилхэтэеэ хамта, тэдэниие амидыгаар барижа, булгагүй бусад республиканууд ба хизаарнуудта үсхэбэрилхынь тулада эльгээнэбди. Мүнөө үедэ республикын бүхы аймагуудта булган бии боложо байна. Ондатра үсхэбэрилгөөр манайда горьтой амжалтанууд туйлагдаа. Ондатра манай республикада 1933 ондо асарагдаһан юм. Мүнөө республикымнай бата, ехэ гол мүрэнүүд болон нуурнуудта тэдэнэр таранхай. Ондатрын үнэтэ арһан олон зуугаад мянгаадаар гүрэндэ тушаагдана.

Баунтын, Хойто-Байгалай ба бусад аймагуудай зарим колхозуудай бүхы олзо доходой ехэнхинь агнууриһаа ородог юм. Тиихэдэ Байкало-Кударын, Баргажанай, Хойто-Байгалай аймагуудай зарим ангуушад сезон соо 15—18 мянган түхэригэй ондатрын, булганай, хэрмэнэй ба бусад ангуудай арһануудые гүрэндэ тушаадаг байна.

Гэбэшье, республикымнай ангай баялиг үшөө дүүрэнээр ашаглагданагүй. Зарим газарнуудта бии байгаа хэрмэн, үнэгэн, шэлүүһэн ба бусад ангууд тон үсөөнөөр баригдана. Гүрэнэй түсэб дүүргэхэ талаар бии байһан арга боломжонууд хэрэглэгдэнэгүй. Республикын зарим колхозууд агнууриин сезоной ерэхэдэ ангуушадые ойдо олоор эльгээдэггүй, дүй дүршэлтэй эрхим ангуушадые ондоо хүдэлмэридэ эльгээжэрхидэг. Тиихэдэ ангуушадые мори унаагаар хангананагүй. Иимэһээ ангуушад холо тайгада гаража агнаха аргагүйдэжэ, харин ойро тойрон ябаад, мүртэй олзошье олонгүй, үнэтэ сагаа гээгээд бусадаг байна.

1953—1954 онуудай агнууриин сезоной түсэб нёдондонойхиһоо холо ехэ. Гэбэшье, энэ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэй. Республикын бүхы аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд, аймагуудтахи «Заготживсырьёгой» контоhонуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хүдэлмэридэ харюусалгатайгаар хандажа, гүрэнэй түсэб дүүргэлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулха зэргэтэй. Мүнөө парти, правительствомнай үргэн хэрэглэлэй промышленна товарнуудые үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ ба тэдэнэй шанарые һайжаруулха тухай тогтоол соогоо ангай арһаар оёгдоһон элдэб хубсаһанай ассортиментые үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха гэжэ эринэ. Энэ эрилтые дүүргэлгэдэ республикын ангуушад бүхы мэргэжэл шадабаряа элсүүлхэ зэргэтэй.

Б. Базаров, Бурят-Монголой «Заготживсырьёгой» конторые эрхилэгшын орлогшо.

Булга олоор барина

Хойто-Байгалай аймаг ангай арһа бэлэдхэлгээр республика соогоо түрүүлжэ ябана. Мүнөө аймагай бүхы ангуушад хоорондоо мүрысэн, агнууриин хүдэлмэриие мүү бэшээр ябуулжа байна.

Ангуушан бүхэн абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Ангай арһа бэлэдхэхэ жэлэй түсэб ноябриин 1-нэй байдалаар 70 шахуу процент дүүргэгдэнхэй. Тиихэдэ, ангуушадай һайндуранай обществын гэшүүд жэлэйнгээ түсэбые октябриин 20-до 100,6 процент дүүргээд, мүнөө ангай арһа түсэбһөө гадуур бэлэдхэжэ байна.

Аймагай олонхи ангуушад булга амидыгаар барижа, үсхэбэрилгын ажахынуудта үгэхын түлөө тэмсэнэ. Түрүү ангуушан нүхэр Шангин болон бусад булга барихадаа элдэб аргануудые хэрэглэнэ. Жэшээлхэдэ, булгые нохойгоор намнуулан барина, капкан, занга табижа, үнэтэ арһатай энэ ангые олоор барина.

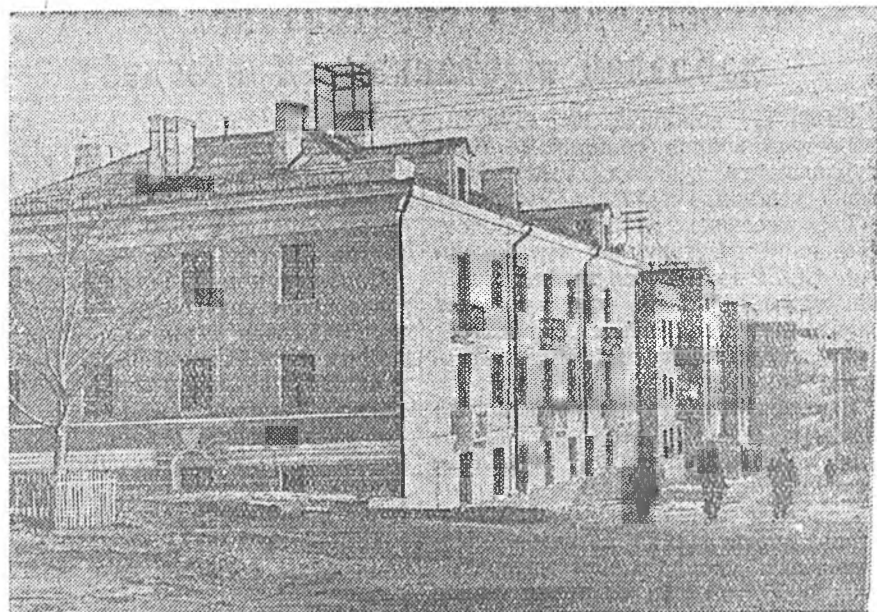
Н. Гармаев.

Урьһаламжын шүүбэри

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ Гүрэнэй табадахи урьһаламжын шүүбэринүүдэй 6-дахи тиражаар Улан-Удын № 301 центральна нөөсэлгын касса түрүүшын 3 үдэр соо урьһаламжа баригшадта 300 мянга гаран түхэригэй шүүбэри түлөө. Тэрэ тоодо 10 мянга ба 5 мянган түхэригэй шүүбэринүүд бии.

Октябрь һарада урьһаламжа баригшадта нөөсэлгын касса СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ Гүрэнэй хоёрдохи, гурбадахи урьһаламжануудаар миллионһоо дээшэ түхэриг урьһаламжа баригшадта түлэһэн байна.

Н. Петров.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын паровозо-вагонно заводой хоёрдохи участогта һаяхан ашаглалгада оруулагдаһан 18 квартиратай байрын гэр.

С. Марковай фото.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Бурят-монгол литературые түрэлхи хэлэн дээрэ зааха

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй педагогическа институт элдэб мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэтэйгээ хамта, мүн бурят-монгол хэлэ ба литературын багшанарые бэлэдхэдэг юм. Иимэһээ бурят-монгол арадай формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурые хүгжөөлгэдэ институдай үүргэ тон ехэ ба харюусалгатай. Теэд, түүхын-филологическа факультедэй бурят-монгол хэлэ ба литературын I курсын студентнэр «ямаршьеб шалтагаанаар» бурят-монгол литератураар лекцинүүдые түрэлхи бэшэ, харин ород хэлэн дээрэ шагнадаг байна.

Бурят-монгол литературые заагша филологическа наукануудай кандидат нүхэр М. П. Хамаганов хэды теоретическэ бэлэдхэлтэй байбашье һаа, литературна бурят-монгол хэлэ мэдэхэгүй дээрэһээ өөрынгөө лекци соо зарим ушарта бурят-монгол литературын бүхы баялигые, уран гоё зүйлнүүдые мохоо модохёор, заримдаа ородшье, бурядшье бэшээр тайлбарилдаг. Жэшээлхэдэ, «Аламжа мэргэнэй» сюжетнэ гол удхые тайлбарилха зуураа тэрэ иигэжэ хэлэнэ: «родился он под крыльями 77 тенгриев». Теэд, «тенгриев» гэжэ үгын ородшье, бурядшье хэлэнүүдтэ үгы байһаниинь хэндэшье мэдээжэ! Баһа «Гэсэрэй» 9 һалаа тайлбарилхадань бүришье ойлгогдосогүй. Багшынгаа бурят-монгол литературна хэлэ мэдэхэгүй байхада студентнэрынь хэнһээ литературна түрэл хэлэндэ һураха гээшэб?! Хэнэйшье мэдэхээр Сэлэнгын, Хэжэнгын, Баргажанай, Түнхэнэй болон мүн бусад хэдэ хэдэн аймагуудһаа ерэһэн хүбүүд, басагад өөһэдынгөө хэлэнэй диалектальна илгаануудые зүбхэн лэ институдта һуралсажа байхадаа мүлихэ болоно.

Ушар иимэһээ институдай дирекци болон һуралсалай таһаг дээрэ дурсагдаһан баримтые хараадаа абажа, «Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд» гэһэн нүхэр Сталинай гайхамшаг зохёолһоо үндэһэлэн бурят-монгол литературын курсые бурят хэлэн дээрэ заажа эхилхэ ёһотой.

Студентнэртэ бурят-монгол хэлэн дээрэ зааха тухай асуудал туйлай ехэ удхашанартай байна. Юундэб гэхэдэ, институдые дүүргэжэ гараһан бурят-монгол хэлэ ба литературын багшанар хэлээ теоретическэ талаарнь мэдэхэһээ гадна, литературна хэлэтэй байха ёһотой. Мүн баһа тэдэнэр бурят-монгол литературна хэлэн дээрэ үргэн ниитэдэ лекци ба элидхэл уншажа, парти, правительствын сэсэн мэргэн политикые түрэлхи хэлэн дээрээ тайлбарилжа үгэхэ ёһотой.

Энэ асуудалые шиидхэлгэ хадаа формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культурымнай саашадаа хүгжэлгэдэ айхабтар ехэ алхам болохонь мэдээжэ.

А. Мангатханов, Г. Буянов, пединститудай түүхын-филологическа факультедэй I курсын студентнэр.

Үбэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө

Үбэлэй спортивна сезондо бэлэдхэл мүнөө хаа хаанагүй хэгдэжэ байна, «Динамо», ПВЗ-гэй «Локомотив», «Знамя», транспортын «Локомотив» обществонууд стадионуудаа заһабарилжа, каток хэхэ талмайнуудаа тэгшэлжэ байна.

Городской санын станци 500 паар санаяа заһабарилаа, 100 сана шэнээр худалдан абаа. Тэрэшэлэн түмэр замай Улан-Удын узелай «Локомотив» общество 15 мянган түхэригтэ, хүдөө ажахые механизацилха Татауровска һургуули 10 мянган түхэригтэ спортивна хэрэгсэл абаһан байна.

Энэ жэлдэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо катогууд холо эртэ хүдэлмэрилжэ захалха юм. Тиимэһээ Элүүрые хамгаалгын министерствын физкультура ба спортын таһаг конькигаар городой түрүү һуури эзэлхэ мүрысөө энэ һарада үнгэргэхөөр хараалба.

Гадна, тус таһаг 1953—1954 онуудай үбэлэй сезондо коллективүүдэй, городуудай, аймагуудай түрүү һууринуудай түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдэй календарна түсэб табижа баталба.

Тэрэ түсэбэй ёһоор, декабрь һарада конькигаар ба санаар үбэлэй спортивна сезоной нээгдэһэндэ зорюулагдаһан мүрысөөн һайндуранай спортивна обществонуудай, физкультурна коллективүүдэй хоорондо болохо. Мүн январь, февраль һаранuудта аймагууд ба гододууд хоорондын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ юм.

Мүн конькишадай фигурна халтиралгаар һонирхолтой мүрысөөнүүд болохо.

Санын ба конькиин мүрысөөнүүдһээ гадна, шатараар Сибириин ба Дальна Востогой түрүү һууриин түлөө, волейболоор Сибириин 4 городуудай түрүү һууриин түлөө ба бусад мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

М. Михайлов.

Захиһан газетэеэ абанагүйб

Нёдондо жэлэй декабрь һара багта хэлхеэ холбооной Мухаршэбэрэй конторын нэгэ хүдэлмэришэн ерэжэ, газетэдэ захил абаһан байна. Тиихэдэ би «Советский спорт» газетэ захяа һэм.

Захиһан газетэеэ 1953 оной гараһанһаа хойшо хүлеэнэб, теэд мүнөө хүрэтэр абанагүйб. Гайхахадаа аймагай «Союзпечатиин» райорганизатор Максимовада хандаһан байгааб. Тиихэдэмни «манда лимит үгы, захюулһан хүнииетнай оложо танда харюу үгэхэб» гэһэн аад, мүнөө хүрэтэр газетэшье, мүнгэншье, харюушье байхагүй.

Хэды болотор хүлеэгдэхэ газетэ гээшэб?

Б. Дамбиев, Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Һаналаа табинагүй

Үбэлэй үедэ буйлуулагдаһан һайн тэжээлээр малаа хангаха хэрэгтэ Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хүсэд хандуулнагүй. Тус колхоздо хоёр кормозапарник абтаһан аад, тэжээл буйлуулгада хэрэглэгдэнэгүй.

Кормозапарнигай хоёр бочко соо тракторна бригадада уһан зөөгдэдэг юм. Мүнөө бочконууд эндэ тэндэ хаягдашаһан хэбтэдэг, кормозапарнигаа сутлуулжа, тодхохо хэрэгтэ хэншье һаналаа табинагүй.

Юундэ кормозапарнигай бочконууд хаягдашооб гэһэн асуудалда «түмэр бочко яаха юм, соорхогүй байха» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Вампилов харюусадаг.

Д. Санданов.

Чехословакида советскэ номой ба хэблэлэй выставкэнүүд нээгдэбэ

ПРАГА, ноябриин 10. (ТАСС). «Советскэ хэблэл социализм байгуулагшадта туһалха» тэһэн выставкэ үсэгэлдэр Прагада нээгдэбэ.

Тус выставкэ «Искра» болон «Правда» газетэнүүдэй түүхэ тухай, СССР-тэхи промышленностиин ба хүдөө ажахын байгуулалтын асуудалнуудые советскэ хэблэлэй яажа харуулдаг тухай фотозурагуудаар, документнүүдээр хэлэнэ.

Выставкэ хадаа Чехословакида советскэ газетэнүүд ба журналнуудые захигшадай тоогой ургалтые харуулна.

Советскэ номой ба хэблэлэй выставкэ Братиславада нээгдэбэ. Политическэ, уранһайханай литературын 2.000 том ба советскэ олон журналнууд выставкэ дээрэ табигдаһхай. Тэрээнһээ гадна, СССР-тэхи барилга тухай, байгаалиие шэнжэлэлгын, спортын, педагогикын ба бусад асуудалнуудай талаар литература выставкэдэ табигдаба.

Советскэ номой ба хэблэлэй выставкэ Оломоуце городто баярай оршон байдалда тэрэшэлэн нээгдэбэ. Политическэ, экономическа, научна, уранһайханай литература, театр ба хүгжэм тухай литература, мүн үхибүүдтэ зорюулагдаһан номууд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда зорюулагдаһан номууд выставкэ дээрэ табигдаба.

Иимэ выставкэнүүд Чехословакиин бүхы областьнуудта нээгдэхэ юм.

Советскэ үйлэдбэриин новатор ГДР-эй хүдэлмэришэдтэ айлшалан ошобо

БЕРЛИН, ноябриин 10. (ТАСС). Германо-советскэ хани барисаанай һарада хабаадахын тула Советскэ Союзһаа Германска Демократическа Республикада ерэһэн делегадуудай дунда Свердловэй нэрэмжэтэ Ленинградска заводой мэдээжэ токарь-скоростник Г. Борткевич бии байна. Һүүлшын үдэрнүүдтэ Борткевич берлинскэ хэдэн предприятинуудта ошобо.

«Форвертс» газетэ хадаа Вильдаудахи Генрих Раугай нэрэмжэтэ заводто Борткевичын ошоһон тухай мэдээсэлые үсэгэлдэр толилбо. Тэндэ хүдэлмэришэд тэрэниие халуунаар угтаба. Борткевич өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дуршэлые тэдээндэ хэлэжэ үгөө гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Хитадай олониитэ П. И. Чайковскиин наһа бараһаар 60 жэлэй ойе тэмдэглэнэ

ПЕКИН, ноябриин 10. (ТАСС). Хитадай олониитэ П. И. Чайковскиин наһа бараһаар 60 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэжэ байна.

«Женьминьжибао» газетэ Чайковскиин портредые ба ородой агууехэ композитор тухай композитор Чжао Фынэй ехэ статья толилбо. «Гуанминжибао» газетэдэ Чжан Хун-дао гэгшын толилһон статья Чайковскиин творческо замда тэрэшэлэн зорюулагдана.

П. И. Чайковскиин наһа бараһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, агууехэ композиторай дурасхаалай вечер Хитадай композиторнуудай союзай, хитад-советскэ хани барисаанай Обществын пекинскэ отделениин ба ВОКС-ын отделениин үүсхэлээр үсэгэлдэр Пекиндэ болоо. Хитадай мэдээжэ композитор Ма Кэ Чайковскиин творчество тухай элидхэл тус вечер дээрэ хэбэ. Түгэсхэлдэ Чайковскиин зохёолнуудай концерт болобо.

Болгарска металлургиин гигант

СОФИ, ноябриин 10. (ТАСС). Болгари дотор эгээн томо В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ гүрэнэй металлургическа завод Октябриин 36-дахи жэлэй ойн урда тээ ашаглалгада оруулагдаа.

Тус орон дотор урдада хэзээдэшье хэгдэдэггүй байһан элдэб станогуудые, электромоторнуудые, двигательнүүдые, хүдөө ажахын ба бусад машинануудые мүнөө болгарска заводуудай гаргажа байһан ушарһаа металл хэрэглэлгэ саг үргэлжэ ургана. Мүнөө дээрээ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ завод жэл соо 50 мянган тонно булад ба 40 мянган тонно прокат үйлэдбэрилхэ байна. 4 жэл болоод 250 мянган тонно булад, 170 мянган тонно прокат ба 226 мянган тонно шэрэм жэл соо гаргадаг болохо юм.

Польшодо гэр байрын барилга хэгдэнэ

ВАРШАВА, ноябриин 10. (ТАСС). Польшын барилгашад гэр байрын барилгын темпые түргэдхэнэ, тэрэнэй хэмжээе үргэдхэнэ. Промышленна томо объектнүүдтэй зэргэлээд, хүдэлмэришэнэй шэнэ посёлогууд ургана. Гансахан үнгэрһэн һарада Варшавада 2 мянган комнато ашаглалгада оруулагдаа. Энэ оной 10 һарын турша дотор польско столицын хүн зон 12.500 комнато абаба.

Краковска воеводстводо гэр байрын барилга эдэбхитэйгээр хэгдэжэ байна. Краковта, электростанциин баригдажа байһан Явожнодо ба бусад газарнуудта хүдэлмэришэнэй шэнэ тосхонууд байгуулагдана. Краковска воеводствын городууд ба хүдэлмэришэнэй тосхонуудта энэ оной 9 һарын турша дотор 4300 комнато ашаглалгада оруулагдаа. Энэ жэлдэ тус воеводстводо бүхы дээрээ 8.500 гаран комнато баригдаха юм.

Корейн залуушуул залуушуулай бүхэдэлхэйн Үдэрые тэмдэглэнэ

ПХЕНЬЯН, ноябриин 10. (ТАСС). «Бүхы дэлхэйн демократическа залуушуулай хани барисаан— корейскэ залуушуулай амжалтануудай найдабари мүн», «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө залуу тэмсэлшэдэй зэргэнүүдые бэхижүүлхэ» гэһэн темэнүүдээр лекцинүүд ба хөөрэлдөөнүүд демократическа залуушуулай союзай отделенинүүдтэ республикын бүхы районуудта үнгэргэгдэжэ байна. Залуушуулай эб найрамдалай ба зол жаргалай түлөө тэмсэлшэдэй ажабайдалтай, бүхы дэлхэйн демократическа залуушуулай ажабайдалтай корейскэ залуушуулые танилсуулһан фотовыставкэнүүд демократическа пропагандистска булангуудта ба клубуудта эмхидхэгдэнэ. Хүбүүд, басагад Советскэ Союзай, Хитадай арадай демократиин оронуудай залуушуултай амаршалгын бэшэгүүдээр харилсана.

Залуушуулай бүхэдэлхэйн Үдэртэ зорюулагдаһан баярай заседани үсэгэлдэр Пхеньянда болоо, тэрээн дээрэ 900 шахуу хүн байлсаба. Корейн демократическа залуушуулай союзай ЦК-гэй түрүүлэгшын орлогшо Ким Ги Су элидхэл хэбэ. Заседанида хабаадагшад демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин секретариадта амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

Румынидахи арадай искусствын һургуулинууд

БУХАРЕСТ, ноябриин 10. (ТАСС). Арадай демократическа гүрэн хадаа уранһайханай творчествые хүгжөөхэ бүхы услови Румыниин ажалшадта байгуулна. Хүгжэмэй, драматическа, хореографическа, уран зурагай гэхэ мэтын элдэб отделенинүүдтэй арадай искусствын һургуулинууд олохон городууд ба хүдэлмэришэнэй центрнүүдтэ нээгдэбэ.

Хүдэлмэришэд ба албахаатшад, инженернүүд ба техникүүд, һургуулинуудай һурагшад ба студентнүүд эдэ һургуулинуудта һуралсана.

Энэ жэлдэ арадай искусствын үшөө хоёр шэнэ һургуули — Бухарестдэ ба ороной нүүрһэнэй центр Петрошанах городто нээгдэбэ.

Зүүн Хитадай уранзохёолшодой съезд

ШАНХАЙ, ноябриин 10. (ТАСС). «Цзефанжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Зүүн Хитадай уранзохёолшодой съезд ноябриин 1-дэ дүүрэбэ. Зүүн Хитадай ба Шанхайн 100 гаран уранзохёолшод съездын хүдэлмэридэ хабаадаба. Литературын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэхитадай съездын шиидхэбэринүүд тухай элидхэлые Ся Янь хэбэ. Съезд хадаа Зүүн Хитадай уранзохёолшодой союзые бии болгоһон, союзай устав баталһан ба правлениие һунгаһан байна. Правлениин гэшүүдээр уранзохёолшод Юй Лин, Ба Цзин, Ся Янь, Тан Тао ба бусад һунгагдаа.

☆☆

Транспортна түхеэрэлгын Будапештскэ завод дээрэ Е—505 гэжэ венгерскэ түрүүшын экскаватор бүтээгдэбэ. Конструкторнууд советскэ машина бүтээгшэдэй дүй дуршэлые анхаралтайгаар шудална. Шэнэ машина арадай стадионой ба бусад барилганууд дээрэ туршагдаба. Е—505 гэжэ экскаватор 70—80 хүнэй ажалые һэлгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Будапештын транспортна түхеэрэлгын заводой монтажна цех соо Е—505 гэжэ экскаваторые хабсаруулжа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

☆☆☆

В. Пик ГДР-эй хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй делегацитай уулзаба

БЕРЛИН, ноябриин 10. (ТАСС). Үсэгэлдэр Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик хүнгэн промышленностиин министр Фельдман гэгшээр толгойлогдоһон ГДР-эй хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй делегацитай уулзаба.

Делегацитай хөөрэлдэхэ зуураа, президент В. Пик хадаа ГДР-эй правительствын шэнэ хараа бодол бэелүүлхэ хэрэгтэ Германска Демократическа Республикын хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй түйлаһан амжалтануудые тэмдэглэбэ. Товарнуудые саашадаа бүри ехээр гаргаха, тэдэнэй шанар һайжаруулха ба өөрынь үнэ химдаруулха зорилгонууд хүнгэн промышленностиин үмэнэ табигдана гэжэ тэрэ хэлэбэ. «Эрхим ба химда сэнтэй товарнуудые арадтаа ехээр үгэхэ!» гэһэн лозунг доро мүрысөө дэлгэрүүлхые уряалһан республикын түрүү бүд нэхэгшэ Ф. Хокауф гэгшын үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ Германска Демократическа Республикын хүнгэн промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдые В. Пик уряалба. Товарнуудые ехээр гаргахын, тэдэнэй шанар һайжаруулхын, өөрынь үные химдаруулхын түлөө хүнгэн промышленностьда мүрысөө дэлгэрүүлгэ хадаа Германска Демократическа Республикын хүн зоной ажабайдалай услови саашадань һайжаруулгада туһалха юм гэжэ В. Пик тэмдэглэбэ.

Австро-советскэ хани барисаанай һара

ВЕНА, ноябриин 10. (ТАСС). Австро-советскэ хани барисаанай һара Австрида боложо байна.

Венын томо кинотеатрнуудай нэгэн болохо «Табор» гэжэ кинотеатр соо ажалшадай ехэ суглаан болобо. Советскэ культурын ажал-ябуулагшадай делегациие толгойлогшо академик Палладин суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

Һарын нээлгэдэ зорюулагдаһан митинг Эйзенштадта болобо. Бургенландын провинциальна правительствын ба магистрадай түлөөлэгшэд, политическэ партинуудай нютагай организацинуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад, ажалшадай делегацинууд тэрээн дээрэ байлсаба. Брегенцэдэ ба Фельдкирхдэ һаратай дашарамдуулан суглаанууд үнгэргэгдэбэ. Һая Советскэ Союз ошоод ерэһэн австрийска ажалшадай ба культурын ажал-ябуулагшадай делегацинуудай гэшүүд тэрээн дээрэ үгэ хэлэбэ.

Германска Демократическа Республикада американска шпионуудай хэдэг хоролон һүйдхэлгын ажал-ябуулга

БЕРЛИН, ноябриин 10. (ТАСС). Үсэгэлдэр ГДР-эй премьер-министрын дэргэдэхи хэблэлэй зургаанда пресс-конференци болобо. «Х(9592) филиал» гэжэ баруун берлинскэ шпионско центрнүүдэй нэгэнэй хүтэлбэрилэгшын орлогшо байһан Ганс-Иоахим Гейер гэгшэ немецкэ ба гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ тус пресс-конференци дээрэ мэдүүлгэ хэбэ. 1953 оной октябриин 29 хүрэтэр Гейер хадаа энэ шпионско организацида «Грэлл» гэжэ нэрэтэйгээр хүдэлмэрилһэн байгаа. Мүнөө тэрэ хадаа энэ гэмтэ организацитай холбоогоо таһалха гэжэ шиидээд, Германска Демократическа Республикада байхые зүбшөөхэ тухай гүйлтатайгаар ГДР-эй правительствода хандаһан байна. Өөрынгөө шиидхэбэриин үнэн зүб байһанай тэмдэг болгон, тэрэ хадаа «Х(9592) филиал» гэжэ дээрэ дурсагдаһан шпионско центрын нюуса документнүүдые ГДР-эй засагай эрхэ мэдэлтэ органуудта дамжуулан үгэбэ. Энэ центр хадаа гитлеровскэ армиин генерал байһан, гитлеровскэ дээдэ тушаалта тагнуулша Гелен гэгшын шпионско организациин мэдэлдэ байна.

Геленэй шпионско организациин ажал-ябуулгые американска разведкэ мүнгөөр хангана, энэ ажал-ябуулгань немецкэ арадай национальна интересүүдтэ үндэһээрөө зүришэнэ гэжэ этигэһэнэйнгээ һүүлээр, Германска Демократическа Республикада ерэхэ тухай шиидхэбэри абааб гэжэ Гейер пресс-конференци дээрэ тэмдэглэбэ.

Баруун Берлиндэ байрлаһан ба американска разведкын заабари дүүргэдэг Геленэй шпионско организаци тухай тодорхой мэдээнүүдые Гейер пресс-конференци дээрэ мэдээсэбэ.

Энэ гэмтэ организациин хүтэлбэрилхы тушаалнуудта гитлеровскэ армиин урдын офицернүүд байдаг юм, мүн СА, СД, СС ба гестапо түхэлэй фашистска элдэб янзын организацинуудай гэшүүд байһан хүнүүдэй дундаһаа, мүн гитлеровскэ армиин офицернүүд байһан хүнүүдэй дундаһаа тэрэнэй агентнуудынь гол түлэб элсүүлэгдэдэг юм гэжэ Гейер хэлэбэ. Геленэй шпионско организациин бүхы филиалнууд коммерческэ элдэб янзын фирмэнүүдэй нэрээр халхалагдана. Экономическа, политическэ ба сэрэгэй тагнуул хэхэ, ГДР-эй территори дээрэ ба Берлинэй демократическа секторто хоролон һүйдхэлгэ, диверси бэелүүлхэ ябадал энэ организациин зорилгонь болоно.

Арадай демократиин оронууд ба Советскэ Союз руу тагнуулшадые эльгээхэ түсэб «Тифе Унд Форшунг» гэһэн нюуса нэрэтэй юм гэжэ Гейер мэдүүлбэ. Геленэй шпионско организациин тагнуулшад американска үйлэдбэриин радиодамжуулгын аппаратуратай юм гэжэ Гейер мэдээсэбэ. Баруун берлинскэ шпионско организациин бүхы хүдэлмэри американска нюуса албанай мэдэлдэ байдаг ба тэрээнһээ мүнгэ абадаг болоно, тиимэһээ Геленэй организаци американска тагнуултай холбоотой байна гэжэ Гейер баримтануудаар харуулба.

Радиодамжуулгын аппарадууд, часай механизмуудтай дэлбэлэгшэд, мүн американска үйлэдбэриин шпионско ба диверсионно хүдэлмэриин бусад зэбсэгүүд немецкэ болон гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ пресс-конференциин һүүлээр харуулагдаба. Эдэ зүйлнүүд американска разведкын баруун берлинскэ филиалнуудай шпионууд ба диверсантнуудые бариха үедэ ГДР-эй аюулгүйе сахиха органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй гарта ороһон байна. Германска Демократическа Республикын засагай эрхэ мэдэлтэ органуудта Гейерэй дамжуулан үгэһэн, «Х(9592) филиал» гэжэ шпионско организациин нюуса документнүүд пресс-конференцидэ хабаадагшадта тэрэшэлэн харуулагдаба.

Германска Демократическа Республикада бүлэг шпионуудые сүүдлэбэ

БЕРЛИН, ноябриин 10. (ТАСС). Гитлеровскэ генерал байһан Гелен гэгшээр толгойлогдоһон гадаадын ба баруун германска тагнуулай центрнүүдэй даалгабаряар Германска Демократическа Республикада шпионаж хэжэ байһан бүлэг шпионуудые Франкфурт на-Одердохи окружной сүүд сүүдлэбэ гэжэ «Трибюне» газетэ мэдээсэнэ.

Бүлэгые толгойлогшо Мартин Янсен наһаараа соогоо түрмэдэ хаагдахаар, сүүдлэгдэгшэ Артур Гофман—15 жэлээр, Вилли Шредер — 8 жэлээр, Элизабет Шапер — 2,5 жэлээр түрмэдэ хаагдахаар сүүдлэгдэбэ.

Францида багшанарай бүгэдэниитын забастовко эхилбэ

ПАРИЖ, ноябриин 10. (ТАСС). Элдэб үзэл бодолтой багшанарай профсоюзуудые нэгэдүүлһэн, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй национальна федерациин соносхоһон багшанарай 24 часай бүгэдэниитын забастовко үсэгэлдэр Францида эхилбэ.

Энэ забастовко онсо шэнжэ шанартай юм, ушарынь гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд салин хүлһэ дээшэлүүлхэ ябадал түйлахаһаа гадна, Франциин һургуулинуудай байдаг хүндэ условинуудта эсэргүү протест хэнэ. Тэдэнэр гэгээрэлэй хэрэглэмжэдэ гүрэнэй зүгһөө бирагүй бага мүнгэ һомолдог ябадалые буруушаана. Багшанар һургуулиин шэнэ байрануудые бариха, һурагшадай тоогой ургаһантай дашарамдуулан багшанарай тоо олошоруулха эрилгэ табина.

Департаментын префектын засагай мэдэлдэ бүхы багшанарые оруулха гэһэн правительственна декредые багшанар буруушаана. Мүнөө хүрэтэр багшанарые томилхо ба албан тушаалаарнь дэбжүүлхэ асуудалнуудые гэгээрэлэй органууд багшанарай мэргэжэл шадабариие хараадаа абажа шиидхэдэг байгаа. Дээрэ дурсагдаһан декредэй хүсэндөө ороһоной һүүлээр, энэ талаар политическэ доромжолго ба гуримгүй ябадал шангадаба. Энэнь гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые зэбүүрхүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Ардеш департаментда нютагай засагаархид багша Луй Шаз гэгшые һургуулида томилхо ябадалда һаад хэбэ, ушарынь тэрэнэй дүүнь генеральна советнигэй тушаал эзэлһэн комму[...] хүн байгаа. Засагаархидай аа[...] нуудые буруу гэжэ тоолоод, Ар[...] департаментын бүхы багшанар Л[...] Шазые үмөөрхын түлөө тэмсэ[...] засагаархидай захиралтые боло[...] һан байна.

Франс Пресс агентствын мэд[...] сэлһээ харахада, багшанарай заб[...] товко амжалтатайгаар боложо б[...] на. Франциин 75.000 эхин һургу[...] нууд бүгэдөөрөө шахуу хаагдаа[...] на департаментда 12 мянган баг[...] нар забастовко хэжэ байна гэ[...] гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгш[...] профсоюзуудай федерациин ге[...] ральна секретарь мэдээсэбэ. Бү[...] департаментнуудта багшанарай[...] һаа 100 процент хүрэтэр забас[...] кодо хабаадана.

Ремесленнэ училищинуудай б[...] шанар хүдэлмэреэ бүримүһэн [...] соогоо. Марсель, Гавр, Лилль, Ли[...] Сент-Этьенн, Тулуза ба бусад го[...] дуудта забастовко илангаяа у[...] далайсатай болобо. Алжирай гэ[...] рэлэй хүдэлмэрилэгшэд Франц[...] багшанартай нэгэдэбэ. «Пари[...] Пресс—Энтрансижан» газетын [...] дээсэһэнэй ёһоор, багшанартай [...] гэн һаналтай байһанай тэмдэг б[...] гон, мүнөөдэр парижска библио[...] кэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд заб[...] товко тэрэшэлэн соносхобо.

Дура зоргоороо аашалалгада [...] политическэ доромжолгодо эсэр[...] һургуулиие хамгаалхын түлөө [...] гээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй хүн[...] лөөе һурагшадай түрэлхид дэм[...] нэ.

Баруун гурбан гүрэнэй толгойлогшонорой зүблөөн

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 10. (ТАСС). Нью-йоркско радио нигэжэ дамжуулна:

Декабриин 4-һөө 8 хүрэтэр Бермудска аралнууд дээрэ президент Эйзенхауэр, британска премьер-министр Черчилль ба Франциин премьер-министр Ланьел гэгшэдэй уулзалга болохо юм гэжэ Сагаан байшан (США-гэй президентын байдаг газар) мэдээсэнэ. Гүрэ[...] секретарь Джон Фостер Дал[...] президент Эйзенхауэрые үдэш[...] мүн британска гадаадын хэрэ[...] дэй министр Иден ба Франц[...] гадаадын хэрэгүүдэй министр Б[...] гэгшэд Великобританиин бо[...] Франциин гадаадын хэрэгүүдэй [...] нистрнүүдые үдэшэхэ юм гэжэ т[...] шэлэн мэдээсэгдэнэ.

Урда Корея руу шэнэ сэрэгүүдые эльгээхэ бэлэдхэл Турцида хэгдэнэ

СТАМБУЛ, ноябриин 10. (ТАСС). Измирһээ «Хюрриет» газетын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, 4,5 мянган хүнһөө бүридэһэн шэнэ бүлэг сэрэгүүдые Урда Корея руу эльгээхэ бэлэдхэл тэндэ хэгдэжэ байна.

Урда Корея руу эльгээгдэхэ солдадууд, сержантнууд ба офицернүүд турецкэ армиин генера[...] штабай приказаар өөһэдын[...] частьнуудта 4 һарын турша до[...] тусхай бэлэдхэл гараха ба[...] Тэрэнэй һүүлээр тэдэниие Сеф[...] хисар городой лагерьта суглуул[...] тэндэһээ 1954 оной май һарада [...] рея руу эльгээхэ болоно.

Паньмыньчжоньдохи хэлсээнүүд

ПЕКИН, ноябриин 10. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Корея тушаа хэлсээнэй зүблөөндэ хабаадагша корейско-хитадай делегациин толилһон коммюнике Кэсонһоо дамжуулба.

Хоёр талын советнигүүдэй х[...] дамал заседани ноябриин 9-дэ [...] гэлжэлөө. Политическэ конфере[...] дэ хамаатай асуудалнууд тэ[...] дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ [...] мюнике соонь хэлэгдэнэ.

Искусство наймаашадта алба хэнэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 9. (ТАСС). Американска киноискусствын уналтые харуулһан статьяе «Уолл-стрит Джорнэл» газетэ толилбо. Кинокомпанинуудай ба американска промышленнигуудай хоорондо «харилсан туһалалсалгын» системэ байдаг юм гэжэ газетэ бэшэнэ: кинопромышленнигууд өөһэдынгөө фильмнүүд соо промышленна товарнуудые магтана, тиихэдэ товарнуудые үйлэдбэрилдэг фирмэнүүд эдэ фильмнүүдэй үнэ сэнгэй зарим хубиие түлэдэг байна. Газетын мэдүүлһэнэй ёһоор, «олзо доходуудай саг үргэлжэ унажа байһан ябадалһаа гарза хохидолдо орожо, фильмнүүдые табигшад картинануудые табиха ба гар[...] хороохо зорилго шиидхэхын ту[...] иимэ наймаа хэдэг болоһон бай[...]

Кинофильмнүүдтэ угаа олон [...] зын товарнуудые — орооһо, м[...] велосипедүүд, духи, конфетэ [...] хоолой амһарта ба бусад зүйл[...] дые «харуулдаг» рекламын [...] дэлмэрилэгшэдэй бүхэли аппа[...] Голливудта байгуулагдаа гэжэ [...] зетэ мэдээсэнэ.

Автомобильна компаничууд, [...] тоодо Форд, Крайслер ба Кай[...] гэгшэд кинопромышленнигуу[...] хэлсээнүүдые тэрэшэлэн батал[...]

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПО[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды в переводов—6-84, культуры в быта, промышленности —4-52, мест. информации в писем—11.05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00675. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.